

ARSTIDE STREIK

Streigifondi suurus jääb saladuseks

Arstide streigi pikkuse määrab ära streigifondi suurus, seda aga arstide liidu peasekretäri Katrin Rehe-
maa sõnul ei avaldata. ▶6



TEHNOLOOGIA

Targa tolmu arendaja leidis uued investitorid

JAANUS TAMME osalusega tehnoloogiaettevõtte Defendec saab osanikuks Arengufondi, kes koos kaasinvestoriga teeb ettevõttesse 1,2-1,5 miljoni eurose rahasüsti. ▶8-9



Äripäev

Kolmapäev, 3. oktoober 2012
nr 179 (4601) 2,50 eurot

↑ EUR/USD
1,2930

↓ USD/EUR
0,7734

↑ EUR/SEK
8,5326

↑ NordPool
49,23

↓ Euribor
0,435%

Prokuratuur loobus Eesti Panga endiste juhtide saladuse uurimisest



▶ Võimaliku kuriteo aegumisele viidates otsustas prokuratuur eile loobuda Eesti Panga ühe luukere ehk VEB Fondist kadunud raha saatuse välja selgitamisest. ▶4-5

MEDITSIN

Ravi eksport töö haiglad ühe mütsi alla

Varsti rakenduv patsientide vaba liikumine ELis ärgitas Eesti ravi-asutusi klastrisse koonduma, et ravi eksporti suurendada. Hinnakiri peab välismaalastele olema sama kui eestlastele. ▶11

EHITUS

Tagatis kindlustab vigade parandamise

Ilma lepingusse kirja pandud fi-nantstagatiseta võib ostuda ras-keks panna ehitajat garantiiajal oma vigu parandama, nendib Ent-sik & Partnerite vandeadvokaat Marko Mehilane. ▶12-13

LIKLUS

Uus audit pole ametile meeltemööda

Tallinn soovib Vao sõlmele uut liiklusohutuse auditit, sest eelmi-ses auditis jäi tähelepanu alt välja tankla rajamine keset liiklussõlme. Maanteeamet ei pea täiendava auditi tellimist vajalikuks. ▶8-9



KOLUMN

„Arstid pole vabrikutöölised ega bussijuhid, kelle puhul streik on loomulik eneseväljendus.“

Äripäeva peadirektor Igor Rõtov peab arstide streiki kohatuks ettevõtmiseks. ▶14



TEGIJA

Toomas Tromp
süüdistab lepingu ülesütlemises Äripäeva

“See lepingu ülesütlemine tuleb teie paberlehes avaldatud uudisest,” süüdistas Facio omanik Toomas Tromp eile RKASilt Tallinna Transpordikooli ehitusel hundipassi saamise eest Äripäeva. Tromp peab kurja juureks päev varem Äripäevas ilmunud lugu sellest, et Pristis

nõuab Trombi osalusega Elinord Ehituse pankrotti, mitte aga tähtaegadest üleminekut, mida nimetab RKAS. Facio puhul on tegemist ettevõttega, kes on ise ehitustöid pooleli jätanud ja kellega on RKAS ka varem lepinguid katkestanud. Kas Äripäev on alati süüdi, või siiski ehk mitte?

REPLIIK

Sütikuga pensionipomm

Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni raporti kohaselt jõuab aastaks 2022. aastal pensionäride arv miljardi inimeseni. Aastaks 2050 võib eakate hulk ületada alla 15aastaste laste arvu. Elanikkonna kiire vananemine on oht maailma majandusele, pensionisüsteemidele ja tervishoiule, kui ei tehta olulisi muudatusi. Eestis ja teisteski, peamiselt Lääne-Euroopa riikides on aga sisemas teinegi, eripensionide pomm.



PEAMINISTER Andrus Ansip sõnul ei saa ühe hoobiga kõiki eripensione kaotada.

PÄEVA FAKT

15

ARVAMUSARTIKLIT oleme avaldanud alates juunist, mil Äripäev alustas koostöös EMT, Tallinna Kaubamaja ja Sampo Pangaga arvamuskonkursiga Edukas Eesti. Juba lähinädalatel täieneb loetelu mitme uue ideega. Kirjuta sinagi ja võida 10 000 eurot. Artikleid avaldatakse jooksvalt. Konkurss kestab järgmise aasta 1. märtsini. Kui arvamus kirjas, saatke see aadressil arvamus@aripaev.ee.

TSITAAT

„Kvartalikapitalism tähendas tänast kapitalismi mudelit, kus valitsevad lühiajalised eesmärgid ja selle ülimaldaks näitajaks on kvartali tulemus.“

Pankur Indrek Neivelt peab majandushädade, sealhulgas Euroopa võlakriisi põhjuseks nii ettevõtluse kui ka poliitika hindamiskriteeriumide lühinägelikkust, sest inimene käitub, nagu teda mõeldakse.

VABANDUS

Äripäevas 25. septembril ilmunud artikli “Tulevikuidee: makustada osa dividendidest” juures olnud suuremate dividenditulu saajate nimekirjas oli toimetuse süüi ebaõiglaselt märgitud Lemeksi omanik Jüri Külvik. Tegelikult ei võtnud Jüri Külvik 2010. aastal oma firmast välja omanikutulu. Äripäev palub eksimuse pärast vabandust.

HOMME

Kes ja kuidas suudaks ohjeldada metallivargaid?

LOE ÄRIPÄEVA TÖÖTUSE RUBRIIGIST



ILLUSTRATSIOON: ANTI VEERMAA

JUHTKIRI

Tormakad euronormid toovad kiire hinnatõusu

Eilne Äripäev kirjutab, et lähiaastatel kallineb kaupade ja reisijate vedu merel, sest laevafirmad on sunnitud 2015. aastal jõustuva Euroopa Liidu direktiivi tõttu vähendama väevli hulka laevakütuses.

Äripäev ei kahtle, et iseenesest on väevli ja teiste potentsiaalselt toksiliste ainete kasutuse piiramine keskkonnakaitse seisukohast mõistlik. Küll aga kahtleme normide rakendamise tormakuses, mis piltlikult sunnib peale evolutsiooni asemel revolutsioonilisi muutusi. Sunnib kiiretele ja üheaegsetele investeeringutele, mis võimendavad niigi sisse programmeeritud hinnatõusu. Tõsi, teema on olnud üleval tegelikult ligi neli aastat, aga liigset kiirustamist möönab ka keskkonnaministeerium.

Oma kommentaaris tõdes ministeerium, et on skeptiline, kas neid rangemaid nõudeid on võimalik nii kiiresti rakendada, ning tegi seetõttu ettepaneku jõustada need 2020. aastal.

Muudatuse mõju väljendub esialgu kõige selgemalt hinnatõus. Hinnanguliselt kallinevad kauba- ja reisijavedu 25–50%. Üheks tõejuhuks on kindlasti kütuse prognoosimatu hinnatõus, sest kui jätta esialgu suuremahulised ümberhüüed tegemata ja minna üle diislikütusele, tõuseb järsult nõudlus selle kütuseliigi järele, mis omakorda tõstab hinda.

Teise lahendusena on pakutud gaasipesu- ehk scrubber-süsteeme või veeldatud maa-gaasi ehk LNG kasutamist kütusena. Laevnike hinnangul nõuavad need investeeringuid ja ümberhüüed, millega ei ole võimalik 2015. aastaks valmis saada. Veelgi enam, järsk üleminek võib omakorda mõjutada ümberhüüed hinda, mis praegu võiks olla ligi kolman-

„**Hinnanguliselt kallinevad kauba- ja reisijavedu 25–50%.**“

dik laeva maksumusest. Kui kõik laevaomanikud peavad muudatusi tegema korraga, tõuseb järsult nõudlus, kuna direktiiv puudutab ligikaudu 10 000 laeva.

Praegu pole valmis ka LNG terminale, kus laevu võiks tankida.

Aga ümberhüüed tõstaks hinda ka teistel põhjustel. Näiteks kaotaks LNG-le ümberhüüetatud laev 10–15% kiirusest. Lisaks võtavad te-kile paigutatud gaasitankid ruumi, nii et laev kaotab suure osa lastiruumist. Eesti Laeva-omanike Liidu tegevjuhi Enn Kreemi hinnangul isegi ligi 350 tonni ehk 10 veokit.

Oluline on, et laevnikud ei vastandu muudatustele, vaid pakuvad välja oma lahendused. Esiteks, uute reeglite rakendamine ainult uutele ehitatavatele laevadele koos riigi suunatud keskkonnatoetusega, nagu on tehtud Soomes. Olemasolevatele laevadele tuleks kehtestada 0,5protsendise väävlisisaldusega kütuse kasutamise nõue alates 2015. aastast ning viia 0,1protsendise väävlisisaldusega kütuse kasutamise tähtaeg esimesele perioodilisele dokkimisele pärast 2015. aasta algust.

Keskkonnaministeerium tõstab aga käd. Euroopa Liit olevat nüüdseks teinud teistsuguse otsuse ja Rahvusvahelises Mereorganisatsioonis välja töötatud rahvusvahelised nõuded õigusruumi üle võtnud. Eesti ei saa direktiivi jõustumist kuidagi edasi lükata, se-da ei saa teha ka ükski teine riik.

Miks aga ettevõtjate huvid jäid tagaplaanile, jääb vastuseta. Euroopa laevaomanike viimane võimalus karmide reeglite tähtaega edasi lükata on üritada teha muudatusi Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni konvent-siooni Marpol, mis reguleerib keskkonnakaitset merel ning millel põhineb Euroopa Liidu direktiiv.

Küsimust tõsta plaaniv Prantsusmaa vajab aga toetust, teiste hulgas ka Eesti toetust.

Valmisfirmade müük, äri- ja mittetulundusühingute asutamine
Firma kätte 24h jooksul! Suur nimevalik

 **www.wasp.ee**
info@wasp.ee
Tel. 6 77 01 55
Mob. 51 12 061

AUTENTE
VALMIS OSAÜHINGUD
RAAMATUPIDAMISTEENUSED
MUUDATUSED ÄRIREGISTRIS

Tallinnas Jõe 2, II korrus • Tel 660 1760
Tartus Ülikooli 4-9 • Tel 734 9966
www.autente.ee info@autente.ee

müüme | parandame | paigaldame | hoiustame
Ära näe vaeva, saadame rehvid kulleriga koju kätte!
Broneeri rehviahetus 6 553 556

KUMM.EE



ÜTLES

”Tõnis Allik: Parem tulgu patsiendid mujalt siia, kui et meie arstid Eestist ära peavad minema.

Põhja-Eesti Regionaalhaigla juht. LÕE LÄHEMALT LK 11

FOTOUDIS

Swedbank jalutas ministeeriumi



SWEDBANK-I juhid kohtusid eile rahandusminister Jürgen Ligiga. Grupi tegevjuht Michael Wolf, Balti panganduse juht Birgitte Bonnesen ning Swedbank Eesti panganduse juht Priit Perens tervitamas ministrit enne tähtsamaid arutamisi. FOTO: ANDRAS KRALLA

Tromp: leping öeldi üles Äripäeva artikli pärast

KADRI PÕLENDIK
kadri.polendik@aripaev.ee

Facio OÜ omanik Toomas Tromp ütles, et Riigi Kinnisvara ASi otsus nendega leping lõpetada on alusetu ning ajendatud Äripäeva eilsest artiklist.

”See lepingu ülesütlemine tuleb Äripäevas avaldatud uudisest (”Pristis nõuab Elinord Ehituse pankrotti” – toim). Riigi Kinnisvaral on seoses selle uudisega tekkinud kahtlus, et me ei suuda seda objekti valmis ehitada,” kommenteeris Tromp RKASi otsust.

Eile teatas RKAS otsusest lõpetada Tallinna Transpordikooli peahoone rekonstrueerimise

leping Elinord Ehituse ja Facio Ehitusega. Põhjuseks toodi tähtaegadest üleminek. “Andsime ehitajale mitmeid võimalusi mahajäämuse likvideerimiseks. Paraku olime sunnitud lepingu lõpetama,” ütles RKASi ehitusjuhtimisosakonna juhataja Igor Geraskenkov.

Trompi sõnul on tähtaegadest üleminek lõpptarbijaga kokku lepitud ning viivitused objektiivselt põhjendatud. “Tegemist on vana majaga ja seal on palju ootamatusi olnud, mille pärast tähtaeg on natuke nihkunud. Tegelikult on tähtjad kõik kokku lepitud, mis ajaks miski valmis saab,” rääkis Tromp.

Ä Taust Ehitajad ajakavast maas

OÜ Elinord Ehitus ja Facio Ehituse OÜ ning haridus- ja teadusministeerium sõlmisid täna 23. aprillil töövõtulepingu Tallinna Transpordikooli peahoone ehituseks summas 961 963,20 eurot, millele lisandub käibemaks. Ehitus pidi esialgse ajakava kohaselt lõppema 24. septembriks. Ehituse lõpuleviimiseks kuulutatakse välja uus riigihangete.

Gruusia valimised võitis miljardäri opositsioonipartei

Eilsetel Gruusia parlamendivalimistel kogus enim hääli kohaliku miljardäri Bidzina Ivanishvili loodud opositsiooniliikumine Gruusia Unelm.

Gruusia Unelm sai enim hääli erakonnana, samal ajal kui praeguse presidendi Mikheil Saakashvili Ühtne Rahvuslik Liikumine väitis, et nende üksikandidaadid tegid tugevama tulemuse, kirjutas Bloomberg.

Ivanishvili on süüdistatud tihedates sidemetes Venemaa-

ga, kust ta on oma varanduse teeninud.

“Opositsiooni tugev tulemus on selge sõnum Saakashviliile, et kogu rahvas ei toeta enam tema poliitikat,” ütles IHS Global Insight analüütik Lilit Gevorgyan. “Ta ei saa enam pidada opositsiooniliidreid Vene agentideks või Gruusia vaenlasteks,” lisas Gevorgyan.

Äri läheb edasi vanas vaimus. Gruusias äri ajava raudteekont-

serni Skinest Rail AS suuromanik Oleg Ossinovski ei usu, et parlamendivalimiste tulemus avaldaks mõju nende äri.

“Kuna meie ei ole poliitikas, siis ma arvan, see ei avalda meie ettevõttele mitte mingisugust mõju,” lausus Ossinovski.

Mitteametlikel andmetel sai Gruusia Unelm parlamendivalimistel 50 protsenti häältest ja Ühtne Rahvuslik Liikumine 41 protsenti häältest.

ARIPAEE



ABB innovatsiooniseminar 5. oktoobril 2012

www.abb.ee/20

ABB Eesti tähistab käesoleval aastal 20. sünnipäeva. Sel puhul kutsume huvilisi ABB seminaripäevale 5. oktoobril 2012 Tallinna Tehnikaülikooli aulaks.

Tasuta seminaril esinevad oma ala eksperdid, kes tutvustavad ABB innovaatilisi ettevõtmisi üle maailma.

Tule kuulama ja saa osa ABB maailmast! Lisa info ABB kodulehel www.abb.ee/20



- | | |
|---------------|--|
| 9.30 – 9.45 | ABB innovatsiooniseminar avamine
Alar Kolk
Tallinna Tehnikaülikooli innovatsiooni ja rahvusvaheliste suhete prorektor |
| 9.45 – 10.35 | ABB Innovations through History
Mats Holmberg
Head of ABB Public Affairs
Sweden and Northern Europe |
| 10.35 – 11.25 | ABB Technology Ventures – Investment Approach & Strategy
Girish Nadkarni
Head of ABB Technology Ventures |
| 11.25 – 12.15 | ABB in Robotics
Anders Helgeson
Head of ABB R&D for Robotics |
| 13.15 – 14.05 | ABB Power Lab
Veli-Matti Leppänen
Program Manager, Power Electronics
ABB Corporate Research |
| 14.05 – 15.00 | New Technologies for Future Automation
Tomas Lagerberg
Head of Automation Research, ABB Sweden |

20 aastat
Eestis

Power and productivity
for a better world™





ÄRIPÄEV 3. oktoober 2012

toimetaja Aivar Hundimägi, tel 667 0115, e-post aivar.hundimagi@aripaev.ee

„Rein Järvelill: Ma olen märganud, et paljusid asju on tehtud hooletult ja küsitavatel alustel.

VEB Fondi dokumentidega tuttava fondi likvideerija sõnul on Eesti Pank esitanud teadlikult valeandmeid ning juhatus peaks selle eest vastutust kandma.

VEB FOND

Eesti Panga endisi juhte kummitav saladus.

Kuhu kadus ligi pool miljardit krooni

KATARIINA KRJUTŠKOVA

katarina.krjutskova@aripaev.ee



Mitmed prominendid võivad kergendatult hinnata, sest riigiprokuratuur ei võtnud aegumisele viidates menetluse Eesti Pangaga seotud võimalikku dokumendivõltsimist VEB Fondis. Võltsimiskahtlusega dokumendi abil kadus tundmatute omanike taskusse 420 miljonit krooni (27 miljonit eurot).

Prokuratuuri otsus tähendab, et VEB Fondi ümber toimunu võib jääda saladuseks, sest asjaosalised ise ei soovi aastaid tagasi toimunud tehingutest rääkida või ei mäleta enda kinnituses enam midagi.

“Mina arvan, et Kallas ja Kraft peaks kõike teadma. Eesti Pank toimetas kogu aeg selle asjaga, see polnud kellegi teise haldusala küsimus. Kes oskab ikka veel vastata, kui tolleaegsed pangapealikud,” ütleb endine rahandusminister ja ühtlasi VEB Fondi nõukogusse kuulunud Mart Opmann.

Endine Eesti Panga president, praegu Euroopa Komisjoni transpordivoliniku ametit pidav Siim Kallas lausus, et tal pole VEB Fondi teemal varem öeldule midagi lisada. Varemalt on Kallas selgitanud peamiselt VEB Fondi üksikuid tehinguid. 2000. aastal ta küll nentis, et fondi tegevuse korralduslikud küljed kannatasid, sest fond oli loodetust edutum.

Samuti ei soostunud asja pikemalt selgitama Eesti Panga tollane asepresident Vahur Kraft, kelle hinnangul pole võimalik varasemaid tehinguid praeguses kontekstis üksikult hinnata. Kraft juhib praegu Nordea Panga Eesti filiaali.

1993. aastal loodi Eesti kreditoride kaitseks Vene Välismajanduspangas külmutatud raha tagasivõitmiseks VEB Fond. Salapärasel asjaoludel kanti fondist Venemaa ettevõttele TSL International 420 miljonit krooni, mis hiljem on endale tundmatu(d) omaniku(d) leidnud.

Kallas oli VEB Fondi asutaja ja VEB Fondi nõukogu liige, kui Venemaa ettevõtte nõue panga vastu tekkis. Veelgi, vastavalt VEBi põhikirjale oli fondi nõukogu otsustusvõimeline vaid siis, kui kohal olid kõik liikmed. Vastu võeti ainult ühehäälselt

Mis on mis VEB Fond - Eesti Panga kontrolli all

Oli riiklik organisatsioon, mis moodustati riigikogu 1993. aasta otsuse alusel eesmärgiga koondada Venemaa Välismajanduspanga vastu esitatud nõuded nende rahuldamiseks.

Asutajaks ja haldajaks oli Eesti Pank ja vara omanikuks Eesti riik.

PÕHIÜLESANDED olid koondada nõudeid, mis oli seotud külmutatud vahenditega u 1,1 miljardi krooni väärtuses, kompenseerida külmutatud VEB-kontod fondisertifikaatidega ning realiseerida välismajanduspanga vastu esitatud nõudeõiguseid.

NÕUKOGU oli 3-liikmeline: rahandusminister, Eesti Panga president ja kahe eelmise nimetatud fondi tegevdirektor. Fondi nõukogu oli otsustusvõimeline, kui kohal olid kõik liikmed: vastu võeti vaid ühehäälsed otsused.

FONDI VAHENDITE KASUTAMIST KONTROLLIS JA REVIDEERIS EESTI PANK.

ALLIKAS: VEB FONDI PÕHIKIRI



otsuseid. Fondi vahendite kasutamist kontrollis ja revideeris Eesti Pank, mille president Kallas jälle omakorda oli.

Mitmele dokumendile on alla kirjutatud aga panga presidendi asetäitja Vahur Kraft, kellest pärast Kallast sai keskpanga president.

Karmid süüdistused Eesti Panga aadressil. Ehkki VEB Fondi on aastaid ümbritsenud saladusloor, tuli teema taas teravalt päevakorrale mais, kui VEB Fondi likvideerija Rein Järvelill saatis riigikohtule kirja, kus seisab must-valgelt: a) VEB fondist on kadunud üle poole miljardi krooni; b) 108 miljonit haihtus ühegi alusdokumendita; c) Eesti Pank esitas teadlikult valeandmeid.

Järvelill ütles, et vastutuse toimunu eest peaks võtma juhatus. “Ma olen märganud, et paljusid asju on tehtud hooletult ja küsitavatel alustel,” lisas VEBi dokumentidega tuttav Järvelill.

Eesti Panga endised juhid ei soovi saladuse selgust tuua. Seetõttu on liikvel spekulatsioonid, et selle raha on välja võtnud mõned siinsed

poliitikud, ehkki see väide pole kuidagi kinnitust leidnud.

Varem VEB Fondi teemal selgituste andmist samuti pigem vältinud Eesti Pank teatas üleeile, et praegused keskpanga juhid soovivad toimumusse selgust tuua. VEB Fondiga seonduvat võib hakata arutama ka Eesti Panga nõukogu oma järgmisel istungil.

Riigi peaprokurör Norman Aas sõnas eile, et on kolm asutust, kes võiksid VEB Fondis toimumusse selgust tuua. Nendeks on Eesti Pank, riigikontroll ja riigikogu. Keskpank on VEB Fondi teemal hästi informeeritud, riigikontrolli ei piira aegumistähtjad ja riigikogul on võimalik moodustada uurimiskomisjon. “Uurimiskomisjonil on samuti õigus välja nõuda asjassepuutuvad dokumendid ning kutsuda komisjoni ette isikuid, kes võiksid toonastest tehingutest midagi teada,” sõnas Aas.

Samuti jätkub VEB Fondi puudutav vaidlus riigikohtus. Otsuse avalikustamise kuupäeva pole veel teada, kuid kohus püüab jõuda lahendini veel sel aastal.

TOONANE
Eesti Panga president Siim Kallas (paremal) ja asepresident Vahur Kraft ei taha VEB Fondiga seonduvat täpsemalt selgitada. Nemad on aga mehed, kes teavad kõige paremini fondis toimunust.

FOTO: RAUL MEE

Küsimused, millele Siim Kallas jättis vastamata

Dokumentide põhjal võiks väita, et märkimisväärne summa VEB fondi rahast liikus Eesti Panga abiga ettevõttesse TSL International ajal, kui olite Eesti Panga president. Miks aitasite Vene ettevõttele anda raha, mis kuulus Eesti riigile?

Nagu selgus, esitas Eesti Pank teadlikult valeandmeid, et TSL Internationalile raha üle kanda. Kas olite võltsimisest teadlik? Kui ei, siis kuidas oli võimalik, et tehingud toimusid Teie teadmata?

Kuidas kirjeldaksite ettevõtet TSL International? Kes võisid olla need isikud, kes VEB fondist välja liikunud raha hiljem endale said?

Mil määral tunnete end täna vastutavana, et VEB fondist haihtus toona enam kui pool miljardit krooni?

Ä Üks küsimus

Kas teadsite otsusest kanda raha üle TSL Internationalile?

VAHUR KRAFT
Eesti Panga president 1995–2005, enne seda Eesti Panga asepresident, kuulus Eesti Panga presidendina fondi nõukogusse.

VEB Fondi puudutavad otsused on tehtud institutsionaalselt, toonase aja kontekstis parimate teadmiste ja äranägemise järgi. Otsuste, kinnituste ja heakskiiduga on olnud seotud kõik Eesti kõrgemad institutsioonid ja nende järelevalveorganid. Seega ei ole mul hetkel eraldiseisvalt midagi enamat kommenteerida.

ANDRES LIPSTOK
rahandusminister 1994–1995, kuulus VEB Fondi nõukogusse, hilisem Eesti Panga president

Kuulge, ma ei ole selle ettevõttega kursis, ei tea. Mis asi see

üldse on, see TSL International? Absoluutselt ei tea sellest midagi (nõuete suurendamisest – toim). Mina ei mäleta, et oleksin olnud kuskil seal koosolekul. See on nii vana värk! VEB Fondiga pole mul kokkupuuteid olnud, ei Siim Kallase ega teiste tegelastega, kes seal olid.

MART OPMANN
rahandusminister 1995–1999, kuulus VEB Fondi nõukogusse

Ma saan aru, et olete praegu uuriva ajakirjanduse staatuses ja üritate mulle midagi kaela inkrimineerida. Aga kui ma ei mäleta, siis ma ei mäleta. Mingeid otsuseid minu ajal ei tehtud ja seda ma mäletan.

Ä Kronoloogia

Kaheksa aastat kohtuvaidlust

2004

Viis VEB Fondi sertifikaadiomanikku kaebasid riigi kohtusse, süüdistades riiki tegevusetuses VEB Fondi nõuete hüvitamisel. AS Akke, AS Tartu Lihakombinaat, AS A.O. Imbi, AS Saare Kalur ja AS Pärnu Kalur Holding taotlesid kohtult, et see kohustaks riiki kompenseerima VEB Fondi sertifikaadid.

2008

Halduskohus langetas otsuse, jättes ettevõtete kaebuse rahuldamata. Sertifikaadiomanikud kaebasid otsuse edasi Tallinna ringkonnakohtusse.

2010

Sertifikaadiomanikud said ringkonnakohtus riigi vastu võidu.

Kohus tegi riigile ettekirjutuse, et VEB Fondi sertifikaatide hüvitamise küsimus tuleb lahendada üheksa kuu jooksul.

Riik kaebas selle otsuse edasi riigikohtusse, mis ei võtnud aga kaebust menetlusse. Ringkonnakohtu otsus jäi seega jõusse.

1. NOVEMBER 2011

Möödus üheksa kuud riigikohtu otsusest, kuid riik polnud kohtuotsust täitnud.

11. JAANUAR 2012

Tallinna ringkonnakohtus määras riigile kohtuotsuse täitmata jätmise eest 3200eurose trahvi.

15. VEEBRUAR 2012

Riigikogu võttis vastu otsuse likvideerida VEB Fond ja jagada fondi varad sertifikaadiomanike

vahel kompensatsiooniks. VEB Fond on majandusaasta aruannetes kinnitanud, et tal puudub vara, mille arvel hüvitisi välja maksta. Sisuliselt otsustas riigikogu, et sertifikaadiomanikud tuleb jätta kompensatsioonita.

MÄRTS 2012

VEB Fondi sertifikaadiomanikud pöördusid riigikohtusse, et see tühistaks riigikogu otsuse ja tunnistaks selle põhiseadusega vastuolus olevaks. Riigikohus teatas, et kaebust arutab riigikohtu üldkogu ehk kõik 19 riigikohtunikku.

Lõpplahendus on riigikohtu käes. Otsuse langetamise täpset aega ei ole teada, tõenäoliselt toimub see veel sel aastal.

Riigiprokuratuur kahtlustab, aegumine ei luba uurida

Riigiprokuratuuri hinnangul võis tollase Eesti Panga asepresidendi Vahur Kraffi allkirja kandnud dokument olla võltsitud. Tänu sellele dokumendile õnnestus Venemaa firmal TSL International saada VEB Fondist 420 miljonit krooni, kuigi tegeli-

kult tal nii suurt nõuet VEB Fondi vastu üldse ei olnud. 5. aprillil 1995. aastal edastatud Eesti Panga asepresidendi Vahur Kraffi allkirjaga kirjas seisab, et äriühingu TSL International nõude suurus Venemaa Välismajandus-

selt on 32,3 miljonit dollarit. Tegelikult pidi see summa olema 36,7 miljonit krooni. Sama aasta mai viimaseks päevaks näidati nõude suurusena juba 0 USD.

Ametlikus dokumendis valeandmete esitamine võib olla dokumendi võltsimine karistus-

õiguse mõttes, mistõttu antud juhul on olemas kriminaalmenetluse alustamiseks piisav kuriteokahtlus. Samas ei saa prokuratuur kriminaalmenetlust alustada, kuna võimalik kuritegu on aegunud. Kuritegu aegub kümne aasta jooksul esimese astme

kuriteo toimepanemisest ja viie aasta jooksul teise astme kuriteo toimepanemisest.

Seetõttu ei olegi võimalik kriminaalmenetluse alustamine juhtunu täpsemaks uurimiseks ja tõstatatud kahtluse kinnitamiseks või ümberlükkamiseks.

NÜÜD
2500€
väärtuses
talvepakett
kauba peale

Talvepakett sisaldab:

- ★ Jeep valuveldedega naastrehvid
- ★ porisirmid
- ★ kummimatid salongis ja pagasiruumis
- ★ Jeep lumehari
- ★ Jeep kingitus



2 aastat
tasuta
maanteeabi

Jeep Grand Cherokee

3.0 CRD V6 Aut



Küsi Jeep liisingupakkumist
Kuumakse alates

484 €

*Liisingu näidispakkumine: kasutusrent, sissemakse 10%, periood 60 kuud, intress 1,95% + 6 kuu Euribor, jääkväärtus 30%

Kampaania kehtib 31. oktoobrini.

Keskmine kütusekulu 8,3 l/100km, CO₂ emissioon 218 g/km.

SILBERAUTO

Silberauto Eesti AS Jeep® esindused • Tallinn • Peterburi tee 50a Tallinn tel 5333 7943 • Tartu • Ringtee 61 tel 730 0785 • Pärnu • Riia mnt. 231a tel 445 1999 • Jõhvi • Jaama 42a tel 5333 7740 • Viljandi • Pargi 3b tel 435 4902 • Rakvere • Haljala tee 1, Tõrremäe Tel 5333 7875 • Kuressaare • Tallinna 82b tel 5333 7794 • www.jeep.ee • Jeep on Chrysler Group LLC registreeritud kaubamärk.

Jeep
®

MEDITSIIN

Arstid võiksid streikida kolm kuud.

Streigifond on aastaid kosunud



STREIGI esimene päev. Tallinna Arstide liidu juht ja Ida-Tallinna Keskhaigla Diagnostikakliiniku juhataja Toomas Kariis ja neonatoloogia osakonna juhataja Pille Andersson. FOTO: ANDRAS KRALLA

KAISA GABRAL, AIVAR HUNDIMÄGI
kaisa.gabral@aripaev.ee, aivar.hundimagi@aripaev.ee



Arstid on lubanud streikida seni, kuni saavutatakse sobiv kokkulepe palga ja töötingimuste osas. Streigi pikkuse määrab aga tegelikult ära raha ehk streigifondi suurus. Kuigi streigi korraldajad ei ole nõus avaldama kogutud streigifondi suurust, võib näiteks arstide liidu aruandest välja lugeda, et neil on kogutud vähemalt pool miljonit eurot streigi finantseerimiseks.

Streigi pikkus sõltub sellest, kui palju arste streigib, kui suure tasuga nad lepivad ja kas mõni huvigrupp aitab tervishoiutöötajate esindusorganisatsioonidel streiki finantseerida.

Äripäevale on öeldud, et streigi korraldajad on pakkunud streikijatele kuutasuks 600–650 eurot. Kuna esimesel päeval streikis kokku 191 arsti, siis oli esimese streigipäeva kulu vähemalt 5200 eurot. Kui aga arstid soovivad streigipäevade eest saada arstide keskmist palka (streigi ühe korraldaja Andres Korgi sõnul on see summa 1536 eurot), siis oleks esimese streigipäeva kulu 13 179 eurot.

Kui iga päev osaleks streigis 200 arsti ja nende tasustamisel võetakse aluseks 600eurone kuu-palk, siis võiks streik kesta ligi kolm kuud. Kui aga iga päev streikivad 200 arsti soovivad tasuks arstide keskmist palka, siis oleks korraldajatel raha kuu aja pikkuseks streigiks. Ja mida rohkem arste streigiga liitub, seda lühemaks streik tõenäoliselt jääb.

Nende arvutuste puhul tuleb arvestada, et lisaks arstide liidule aitavad streiki finantseerida ka teised tervishoiutöötajate esindusorganisatioo-

Oleme lubanud inimestele kompensatsiooni ja me peame oma lubadust.

Ida-Tallinna Keskhaiglas streiki organiseeriv Toomas Kariis

nid. Teisalt tuleb arvestada, et streigifond ei kulu ainult streikijate töötasu kompenseerimiseks, vaid streigiga kaasneb ka teisi kulutusi.

Keskhaiglas jäid ära pea kõik visiidid. “Kui bus-sijuh streigib, siis buss ei sõida, kuid kui arst streigib, siis mingis mõttes tuleb tööd ikkagi teha. Erakorraline töö tehakse ära, kõik ei saa streikida,” lausub Tallinna Arstide Liidu juhatuse esimes ja Ida-Tallinna Keskhaiglas streiki organiseeriv Toomas Kariis. Tema sõnul jäi streigi esimesel päeval neil ära 95–99% visiitidest. Ida-Tallinna Keskhaiglas streikis esimesel päeval 48 arsti, Põhja-Eesti Regionaalhaiglas 57, Lääne-Tallinna Keskhaiglas 40 ja Tartu Ülikooli Kliinikumi plaanilise ambulatoorse arstiabi süsteemis 46 arsti. Kokku streikis esmaspäeval hinnanguliselt 191 arsti.

Seda, kui palju üks streigipäev maksma läheb, pole Kariis veel kalkuleerinud. “Oleme lubanud inimestele kompensatsiooni ja me peame oma lubadust. Lisaks arstide liidule on ka tervishoiutöötajate kutseliidul oma streigifond,” lausub Kariis.

Haiglate liidu juhi ja Pärnu haigla direktori Urmas Sule sõnul tasub streigi maksumust küsida eelkõige arstide liidult. “Neil on see kuulus streigifond,” lausub Sule.

Seda, kui palju üks streigipäev maksma läheb, ei osanud Sule öelda. “Kui osa inimesi ei tööta, siis haigla hoiab justkui tasu pealt kokku. Kuid kui haigla haigeid ei ravi, siis tegelikult ju raha ei teenita. Kuid praegu pole meie prioriteet arvutada välja see, kui palju üks sekund meile kahjumit tekitab,” lisas Sule.

Arstide liit streigifondi suurust ei avalda. Arstide liidu peasekretär Katrin Rehema streigifondi teemal sõna ei võta. “Streigiga seotud kulud arvu-

tame kokku pärast streigi lõppu, päeva kaupa arvestust ei pea. Ödesid ja hooldajaid, kes streigis osalevad, esindab Eesti Tervishoiutöötajate Kutseliit, kes kompenseerib oma liikmetele ka saamata jääva töötasu. Ödede liit organisatsioonina streiki ei korralda, kuid EÕLi liikmed võivad streigis osaleda ja minu teada on mõni neist ka andnud nõusoleku osaleda,” märkis Rehema. “Streigifondi suurus on organisatsiooni siseinfo, mida me ei avalda. Meie hinnangul piisab fondist kulude katmiseks vähemalt kaheks kuuks.”

Transpordis Põhjamaad toeks. Eesti transpordi- ja teetöötajate ametiühingu juht Peep Peterson kahtleb, kas meditsiinitöötajate välja käidud kuni kaks kuud vajalikuks osutub. “Eestis pole nii pikad streigid õnneks vajalikud. Ma usun, et mõistliku aja jooksul saadakse siin kokkuleppele,” rääkis Peterson.

Kui transpordiametiühing on streike kohaldanud, siis on Petersoni sõnul nende taga seisnud ka Põhjamaade ametiühingud. “Ma ei oska kommenteerida seda, kuidas arstidel on, kuid transpordis seisavad Põhjamaade ametiühingud selja taga, juhuks kui endal rahast puudu tuleb,” rääkis ta.

Kui sel nädalal lahendust ei leita, laieneb streik peale Tallinna ja Tartu veel Pärnusse ja mujale Eestisse. Seda, kui kaua streik kesta võib, ei oska praegu keegi öelda. “Seda teab vaid vanajumal taevas. Eestis pole streik ju selle pärast, et meil oleks otsustajad või streikijad halvad inimesed. Meil on efektiivne tervishoiusüsteem, kuid inimesed on pandud väga intensiivselt tööle ja sellesse efektiivsesse süsteemi on võib-olla liiga vähe raha pandud. Üks variant oleks maksta konkurentsivõimelise mat palka ja teine variant see, et ei peaks nii palju tööd tegema,” märkis Sule.

Ä Kommenteaar Ödedel pole võimalik praegu streikida

ESTER PRUUDEN
Ödede Liit, juhatuse liige Ester Pruuden

Öed juriidilistel põhjustel praegu füüsiliselt ei streigi, kuna käivad aasta algusest alates juba läbirääkimised haiglate liiduga palga üle. Küll aga kannavad öed streigiteemalist rinnamärki “Palk vääriliselt!”, arstide streigi toetuseks. Praegu streigivad ainult arstid.

Kaks kuud suudame küll streikida

IIVILUIK
Eesti Tervishoiutöötajate Kutseliidu president

Meil on põhimõtteliselt kokku lepitud, et streigime nii kaua kui vaja. Nii arstide liidul kui ka meil on mõlemal oma streigifond. Usun, et kui vaja, suudame kaks kuud küll streikida.

Streigifondi olemel me ju aastaid kogunud raha ja see tuleb liikmemaksust, 1%. Meil pole vahepeal olnud streigifondist raha vaja kulutada. Vajadusel peaksime maksma õe miinimumtunnitasu.

**TOLLITEENUSED
ÜLE EESTI**

20 miljonit eurot impordimaksude vahendamist aastas

4U LOGISTICS OÜ
INFO@4UL.EE WWW.4UL.EE



ML-TRANSPORT

Osakoormate vedu
tagaluukautodega
**TALLINN-
HELSINKI-TALLINN**

Enne kl 12 tellitud veos
järgmisel tööpäeval sihtkohas!

tel: +372 505 5074
info@mltransport.ee

www.mltransport.ee

Riho Unt: kriisiaeg sundis palgatöötajad ettevõtjateks

LAURA MALLENE
laura.mallene@aripaev.ee

SEB analüüs näitas, et kriisiaastad tegid paljudest palgatöötajatest ettevõtjad, palju on panustatud uuendustesse ning kasvanud on ekspordipotentsiaal.

Pank tõi välja, et kriisiaastatel on kogutud edu ja seda tuleb ära kasutada.

SEB Panga juhi Riho Undi sõnul sundis majanduskriis paljusid endisi palgatöötajaid suunduma isikliku ettevõtte juurde: teenindusvaldkonnas toimus

võrreldes 2008. aastaga 2,5kordne kasv. Palju on juurde tekkinud mikroettevõtteid, mis on oma olemuselt paindlikud ja suuteli- sed kriise üle elama. Ettevõtted investeerinud uude tehnoloogiasse, tegelenud kriisiaastatel kulude ja arendusega.

Renault laoad

City Motorsi esindustes Tallinnas Kalevi staadioni kõrval ja Tartus on saadaval järgmised pärlid:



R03711

Thalia All Inclusive

1,2 16V 75 hj, bensiin. Pagasiruum 506 l, varustuses konditsioneer.

8 990 €

Kuumakse 105 €



R03891

Clio 5-d Alize

1,5 dCi 75 hj, diisel. Varustuses konditsioneer ja veojõukontroll.

12 200 €

Kuumakse 142 €



R03890

Clio 5-d Alize

1,5 dCi 75 hj, diisel. Varustuses konditsioneer ja veojõukontroll.

12 690 €

Kuumakse 148 €



R03978

Megane III Generation

1,6 16V 100 hj, bensiin. Varustuses konditsioneer.

11 350 €

Kuumakse 132 €



R04140

Megane III Generation

1,5 dCi 90 hj FAP, diisel. Varustuses konditsioneer.

12 990 €

Kuumakse 151 €



R03811

Megane Grandtour Dynamique

1,6 16V 110 hj, bensiin. Varustuses kliimaseade, ESP ja valuveljed.

14 900 €

Kuumakse 174 €



R03940

Megane Grandtour Dynamique

1,5 dCi 110 hj, diisel. Kliimaseade, ESP, valuveljed ja navigatsioon.

16 900 €

Kuumakse 197 €



R04135

Fluence LS Techno Feel

1,6 16V 110 hj, bensiin. Varustuses kliimaseade, ESP, valuveljed, poolnahksisu.

12 990 €

Kuumakse 151 €



R04059

Fluence LS Techno Feel

1,5 dCi 110 hj, diisel. Varustuses kliimaseade, ESP, valuveljed, poolnahksisu.

15 400 €

Kuumakse 180 €



R03728

Kangoo Helios 2

1,5 dCi 90 hj, diisel. Pagasiruum 2866 l. Varustuses kliimaseade.

2
AASTAT
GARANTII
LABISOOLU-
PIIRANGUTA

13 990 €

Kuumakse 163 €



R03729

Koleos Privilege

2,0 dCi 150 hj, diisel. Nelivedu, ESP, kliimaseade, automaatkäigukast, valuveljed, nahksisu, navigatsioon, klaaskatus.

27 200 €

Kuumakse 317 €



R03815

Latitude Privilege

Tippmudel. 2,0 dCi 175 hj, diisel. Kliimaseade, automaatkäigukast, ESP, valuveljed, poolnahksisu, navigatsioon.

28 900 €

Kuumakse 337 €

www.citymotors.ee

5
AASTAT
GARANTII
100 000 km



DRIVE THE CHANGE

**AEG MUUTUSTEKS



Tule ja proovi ise järgi City Motorsi esindustes Tallinnas ja Tartus. CITY MOTORSI esindused: Tallinn Staadioni 1, tel 626 4070, info@citymotors.ee; Tartu Jõe 9A, tel 736 7890, tartu@citymotors.ee. Kuumakse on arvatud järgmistel näidistingimustel: kasutusrent; sisseakse 10%; liisinguperiood 60 kuud; intress 2%; jääkväärtus 25%. Arvutatud kuumaksed on näitlikud ning ei ole aluseks liisingulepingu sõlmimisel. Krediidikulukuse määr on 2,86% aastas. Tutvuge finantsteenuse tingimustega www.citymotors.ee ning vajaduse korral konsulteerige asjatundjatega. Mudelite CO₂ emissioon 106 g/km (Clio) – 186 g/km (Koleos) ja keskmine kütusekulu 4,0 (Clio diisel) – 7,1 l/100 km (Koleos). Krediidiantjaks on Renault liising. Pildid on illustriivsed. Kampania kestab kuni 06.10.2012.

RAHASÜST

Arengufond investeeris targa tolmu tehnoloogiasse.

Defendec seab sihiku turvasektorile

KADRI PÖLENDIK
kadri.polendik@aripaev.ee



Eesti Arengufondi investeerimisettevõtte AS SmartCap ostab ennast sisse targa tolmu tehnoloogiat arendavasse Defendec OÜsse kuni 1,2 miljoni euroga.

SmartCapi kaasinvestor on Firepower Ventures OÜ ning investeeringu suurus on 1,2–1,5 miljonit eurot, rääkis SmartCapi juhatuse liige Heidi Kakko. Ta lisas, et Arengufond on Defendecil silma peal hoidnud juba mõnda aega ning nüüd otsustati lõpuks investeerida.

“Koos kaasinvestoritega me kavatseme sinna 1,2 või siis ka 1,5 miljonit eurot investeerida, sõltub sellest, kas me võtame täiendavalt kaasinvestoreid juurde. Seda investeeringut teeme osade kaupa teatud perioodi jooksul. Alguses omakapitali investeeringuna, hiljem vaatame, kuidas vajalik on, selleks et ettevõtte oleks piisavalt kapitaliseeritud rahvusvaheliseks laienemiseks,” selgitas Kakko.

Proovivad idufirmaga õnne. Teise investori Firepower Ventures taga on Kakko sõnul mõni Eesti eraisik, kes teevad äriinglitenähtu investeerimisel esimesi samme. Firma juhatuse liige Henri Treude ütles, et varem ei ole nad startup-ettevõtetesse investeeringuid teinud.

“Ega Eesti turul atraktiivseid variante väga palju ei ole, Defendec tundus atraktiivne investeerimisvõimalus. Siiamaani oleme teist tüüpi asjadesse investeerinud. Vaatame, kuidas selle asjaga läheb,” rääkis Treude.

Kakko kinnitustel jääb SmartCap koos kaasinvestoriga alati vähemusosalusse, kuid osaluse lõplikku suurust on veel raske öelda. See selgub siis,

„Keegi füüsiliselt kohale ei pea minema ja siis nad vaatavad ja teatavad ohust.“

Defendeci juht Jaanus Tamm kirjeldab, kuidas elektrooniline piirivalvur töötab



kui kogu raha on ettevõttesse ära pandud. Defendeci suuromanikud on selle asutajad Jaanus Tamm, Tauri Tuubel ja Jüργο-Sören Preden.

Virtuaalsed silmad valvavad. “Meie oleme välja töötanud targa tolmu tarkvaralahenduse ja riistvaraplatvormi, mida saab erinevates tööstusharudes rakendada. Esimene toode on elektrooniline piirivalvur, mis on selline väike kaamerake, mis aitab väga suuri piirialasid efektiivselt kaitsta. Need on nagu virtuaalsed silmad. Keegi füüsiliselt kohale ei pea minema ja siis nad vaatavad ja teatavad ohust,” rääkis Defendeci juht Jaanus Tamm. Tema sõnul on eelis võrreldes maailma alternatiivsete tehnoloogiatega see, et nende välja mõeldud seadmed on juhtmevabad ning äärmiselt energiasäästlikud.

“Oleme selle lahenduse välja töötanud niimoodi, et see tarbib hästi vähe energiat, mis võimaldab seda, et piirivalvurid ei pea kuhugi kaugele mitusada kilomeetrit sõitma, patareisid laadima ja siis tagasi tulema. Kuna see on nii väike, siis see ei ole ka nähtav, sa ei avasta teda niisama lihtsalt. Igasuguste kaitsetehnoloogiate puhul on hästi oluline,

et see ei ole ilmselgelt nähtav. See ei kehti videokaamerate, radarite ja selliste asjade puhul, kus on suhteliselt kaugele näha, et siin midagi jälgitakse,” rääkis Tamm.

Eestis kasutab Defendeci loodud tehnikat juba viimased kaks aastat politsei- ja piirivalveamet (PPA). Vaatlusseadmed on üles riputatud Eesti-Vene maismaapiirile *hotspot*’idesse ehk kohtadesse, kus on keskmisest suurem tõenäosus, et piiriületusel toimub rikkumisi.

Lihtne ja töökindel. “Piirivalvel olid algul seadmega probleeme. Meie vanema generatsiooni valveseadmed andsid liiga palju valehäireid. Tasus ainult loomalt läbi joosta, kui andis kordonisse häire. Uue tehnoloogiaga on meil silmad olemas, kadusid ära valehäired,” selgitas PPA piirivalveosakonna infovarade talituse juht Kalev Sarapu. Ta lisas, et peamised põhjused, miks otsustati Defendeci tehnoloogiat kasutama hakata, oli seadmete mobiilsus, lihtsus ja autonoomsus.

“Mobiilsus oli üks põhjargumente, mille pärast hakkasime Defendeciga koostööd tegema. Prae-



noom - ettevõtte majandustarkvara
www.noom.ee

Tallinna kontor:
Laki 12, 10621 Tallinn
+372 628 0000
info@noom.ee

Tartu kontor:
Raatuse 20, 51009 Tartu
+372 6280000
info@noom.ee



Astro Baltics
www.astrobaltics.eu

Tallinn soovib Vao sõlmele uut auditit.

Maanteeamet on selle vastu

PIRET REILJAN
piret.reiljan@aripaev.ee

Tallinna linnavalitsus otsustas, et Vao uue liiklussõlme detailplaneeringule peaks tellima liiklusohutuse auditi, maanteeamet on aga selle vastu.

Seni on maanteeameti vastutusel tellitud liiklusohutuse audit Vao sõlme tehnilisele projektile, kuid selles auditis jäi tähelepanu alt välja tankla rajamine keset liiklussõlme. Just ringteega liiklussõlme keskele kavandatav tankla on detailplaneeringule vastuväite esitanud teedeinseneride Raul Vibo ja Ain Kendra hinnangul kogu liiklusalahenduse suurim probleem.

Eraldi detailplaneeringu auditeerimine ei olnud Vao sõlme projekteerimisel kohustuslik (praegu kehtivad määrused

„Just ringteega liiklussõlme keskele kavandatav tankla on suurim probleem.“

Detailplaneeringule vastuväite esitanud teedeinseneride Raul Vibo ja Ain Kendra hinnangust liiklusalahendusele



POLITSEI- ja piirivalveameti piirivalveosakonna infovarade talituse juht Kalev Sarapu (vasakul), ASi SmartCap juhatuse esimees Heidi Kakko ja OÜ Defendec juhatuse esimees Jaanus Tamm. Sarapu käes on piirivalves kasutusel olev kaamera. FOTO: VEIKO TÖKMAN

Ä Taust Smartdust Solution OÜst sai Defendec

2004. aastal lõid Jaanus Tamm, Tauri Tuubel ja Jüργο-Sören Preden firma Smartdust Solutions OÜ, kus hakati arendama targa tolmu ehk arupuru tehnoloogiat. Esmalt otsiti kliente, kellele see tehnoloogia võiks sobida, ning katsetati oma ressursside ja vaba aja arvel, et leida sobivaim lahendus, mida pakkuda. Jõuti turvalisust ja julgeolekut suurendavate lahendusteni ning koostööpartnerina kaasati Eesti piirivalveamet, kellega sõlmiti leping 2009. aastal. 2010. a aprillis sai firma uue nime Defendec, mis näitab keskendumist turvasektorile. 2011. aastal sõitsid firma esindajad mööda maailma ringi ning käisid oma tehnoloogiat pakkumas. Jaanus Tamm ütles, et veetis 260 päeva aastast reisides. Samal aastal ületati käibes ühe miljoni euro piir, mis pani firmat otsima lisainvesteeringuid. Varem oli ettevõttesse raha pannud OÜ WNB Projekt ja OÜ Springcapital. 2012. aastaks kasutatakse Defendeci tehnoloogiat kaheksas riigis.

Ä Mis on mis Defendeci kliendid

Eestis on Defendeci kliendid veel Eesti Energia ja Jõelähtme golfikeskus. Samuti on Defendeci tehnoloogia kasutusel veel teistegi Euroopa riikide piirivalves, näiteks Ukrainas, Montenegros, Albaanias ja Rumeenias. Kokku kasutatakse firma loodud tehnoloogiat kaheksas riigis, mis peamiselt jäävad Euroopasse, kuid uusi arendusi pakutakse ka USAs ning Kagu-Aasias.

gu panen seadme sellesse lõiku, homme võtan ära ja panen kahe minuti jooksul järgmisesse lõiku. Muud asjad, näiteks videokaamerad või miski muu, eeldavad kaableid ja infrastruktuuri, mida meil piiri peal ei ole. Oluline on ka lihtsus – kaks minutit ja see toimib. Seade on täielikult autonoomne, keegi ei juhi seda ning järgmise laadimiseni peab vastu kuni 400 päeva või 5000 pilti, sõltuvalt sellest, mis enne täis saab,” tõi Sarapu välja innovaatilise tehnoloogia häid omadusi. PPA jaoks on uus valvesteem ka rahaline kokkuhoid, sest Sarapu sõnul on ühe Defendeci seadme komplekt üksteist korda odavam kui hoida näiteks sajameetrist lõiku piirivalve all 24 tundi ööpäevas 365 päeva aastas, mis läheks maksma ligikaudu 80 000 eurot.

“Uue tehnoloogiaga avastasime eelmisel aastal kokku 26% kõigist kinnipidamistest väljaspool piiripunkti, mis on märgatav osa, arvestades, kui palju meil neid seadmeid on. Näiteks esimesel testimisel võtsime kuu aja jooksul kinni nii palju sigareti ülevadajaid, et kokku toodi sealt 78 000 krooni käibemaksu riigile tagasi. Süsteem maksis kaks korda vähem,” märkis Sarapu.

nõuavad auditit mõlemas etapis) ning sellele rõhub ka lisa-auditi vastu olev maanteeamet. Kui täiendav audit peaks Väo sõlme liikluslahenduse ohtlikuks tunnistama, võib juhtuda, et sõlme rajamiseks eraldatud euroraha jääb ajalimiidi ületamise tõttu kasutamata. See omakorda on üks põhjus, miks maanteeamet täiendavast auditist kuulda ei soovi.

Küsimus ka ohutuses. “Tallinna linnavalitsus peab siiski vajalikuks lisaks tehnilise projekti liiklusohutusauditile, kus ei analüüsitud tankla rajamist (detailplaneering näeb ette Olerexi tanklat otse liiklussõlme keskmes – toimit), tellida ka täiendav liiklusohutusaudit,” ütles Tallinna linnaplaneerimise ameti juht

Anu Hallik-Jürgenstein. “See on kaalutlusotsus ja oleme sellest teavitanud ka maanteeametit, kes peaks uuringu tellima,” märkis Hallik-Jürgenstein. Ta lisas, et põhimõtteliselt on võimalik, et maanteeamet ei nõustu täiendava uuringuga ning esitab oma argumentid, miks nad ei pea seda vajalikuks. “Sellisel juhul peame meie kaaluma nende põhjendusi ja otsustama,” selgitas Hallik-Jürgenstein.

Maanteeameti planeeringute osakonna juht Tõnis Tagger ütles, et ei pea täiendava auditi tellimist vajalikuks. “Eksperttiis toob välja, et teeprojekti realiseerimisel paraneb tunduvalt liiklusohutus ja liiklejade mugavus,” toonitas Tagger.

Taggeri viidatud ekspertiisi taust on aga see, et kuna tehnilisi

se projekti liiklusohutuse auditi tellis tanklast huvitatud Olerexi kulul sellesama projekti koostanud K-Projekt, oli maanteeamet Äripäeva surve sunnitud tellima auditile täiendava ekspertiisi, kummutamaks huvi de konflikti kahtlust. Kuigi ekspertiis oli üldiselt positiivne, on selles soovitus kaaluda tanklast loobumist. Maanteeamet rõhub aga tanklast rääkimise asemel terviklahenduse paremale ohutustasemele võrreldes praeguse ristmikulahendusega. Osapooled räägivad seega justkui aias ja aiaaugust.

Tallinna linnavalitsus on teinud maanteeametile ettepaneku täna kohtuda, et arutada täiendava liiklusohutuse auditi vajadust. Kuidas kokkuvõttes otsustatakse, selgub lähiajal.

Taani muffinid võivad Eestisse jõuda

Äsja Riias müügikoha avanud Taani muffinikett Muffins and More kiikab ka Tallinna poole.

“Tallinn on kõigest 300 kilomeetri kaugusel,” kommenteeris keti looja, endine IT-konsultant Jack Hansen Äripäeva ingliskeelsele uudiskirjale News2biz.

Abikaasaga kahasse loodud äri plaanis paar esialgu frantsiisilepingute kaudu laiendada, kuid sellega kaasnenuks liiga palju bürokraatiat. Pealegi on tema sõnul Ida-Euroopa äritavade tõttu kindlam äri ise ajada.

“Mina ja mu naine külastame Tallinna oktoobri jooksul ja tavaliselt siis hakkavad mingid asjad juhtuma. Näiteks Londonis käigule järgnes uus tootevahik,” selgitas ta.

Riias on ketil kaks poodi.

ARIPAEV.EE

Büroo hind tõusmas

1Partner Kommertskinnisvara juhtiva partneri Aivo Hallisti sõnul on büroode üürihinna lähema aasta perspektiivis tõusmas 10–15%, kirjutas ehitusuudised.ee.

Selle hinnatõusu toovad siia Soomest ja Skandinaaviast Eestisse kolivad välisettevõtted.

Üksikute hoonete puhul pole imekspandav isegi 20% hinnatõus, on Hallisti arvamus.

ARIPAEV.EE

AMET

Statoili eksjuht hakkab Fazer Eestit juhtima

Fazer Eesti uue tegevjuhina asub homsest tööle Helle Kirs-Toiger, kes kevadeni juhtis Statoili jaemüügifirmat Eestis.

“Tööleasumine üle 100aastase ajalooa Fazer Grupi ettevõtte kohaliku juhina on mulle uus ja põnev väljakutse. Usun, et koostöös Fazer Eesti meeskonnaga saame tarbijatele jätkuvalt pakku da suurepäraseid maitseelamusi,” kommenteeris Helle Kirs-Toiger. “Minu prioriteediks juhina on koostöö loomine töötajate, klientide ja äripartneritega ning Fazer Grupi uuenenud strateegia juurutamine Eesti ettevõttes.”

Helle Kirs-Toigeril on sotsiaalteaduste magistri kraad rahvusvahelises ärijuhtimises.

RIIGIKOGU

ESMi maksimaalne laenumaht kiideti heaks

Riigikogu võttis 52 poolthäälega vastu valitsuse esitatud Euroopa stabiilsusmehhanismi maksimaalse laenumahu seadmise ja teise kapitalimakse tegemise otsuse.

Otsusega nõustus riigikogu ESMi ja EFSFi ühise maksimaalse laenumahuga 700 miljardi euro ulatuses ning ESMi maksimaalse laenumahuga 500 miljardi eurot.

Samuti andis riigikogu nõusoleku teha ESMi kapitali teine osamakse 30 miljonit eurot kiirkorras alates ESMi asutamislepingu jõustumisest 15 päeva jooksul.

Otsuse vastu hääletas 27 riigikogu liiget.

TOETUSED

EAS võib tagasi küsida 8,5 mln eurot toetusi

EAS võib tagasi küsida 58 projektile välja makstud 8,5 miljonit eurot toetusi.

EASi kontrollid sõelusi välja 58 projekti mahus 8,5 miljonit eurot, mille kohta tehakse oktoobri lõpuks täiendav analüüs, et selgitada, kas kõiki Euroopa Komisjoni kehtestatud riigiabi andmise tingimusi on järgitud, teatas EAS.

InseneriProjekt
Professionaalne ja usaldusväärne partner

EHITUSLIK
projekteerimine

Teie professionaalne ja usaldusväärne partner

Inseneriprojekt OÜ • Ahtri 12
Telefon 656 6553 • info@inseneriprojekt.ee
www.inseneriprojekt.ee

ENAMPAKKUMISTEADE

Vinni vallavalitsus kuulutab välja avaliku suulise enam-pakkumise ASi Vinni Spordikompleks (registrikood 10445714) aktsiate võõrandamiseks. Võõrandatakse 8000 Vinni vallale kuuluvat ASi Vinni Spordikompleks aktsiat (100% aktsiakapitalist) tervikuna.



Enampakkumise täpsed tingimused väljastab Vinni vallavalitsus aadressil Lääne-Virumaa, Pajusti, Tartu mnt 2, II korrus, kab 201, alates 2. oktoobrist 2012 tööpäeviti 9–12 ja 13–16 või elektrooniliselt, e-post vallavalitsus@vinnivald.ee.

Enampakkumine toimub 18. oktoobril 2012 kell 13 Vinni vallavalitsuses (vallamaja III korruse saalis) Tartu mnt 2, Pajusti alevik, Lääne-Virumaa.

Enampakkumise osavõtutasu 1000 eurot ja tagatisraha 100 000 eurot peavad olema laekunud Vinni vallavalitsuse arvelduskontole 1120121871 Swedbankis või 10502016846005 SEB Pangas hiljemalt 17. oktoobriks 2012.

ASi Vinni Spordikompleks dokumentatsiooni ja kogu varaga, mis on aktsiaseltsi omandis või valduses, on võimalik tutvuda, kui on tasutud osavõtutasu ja sõlmitud leping tutvumise käigus saadud teabe saladuses hoidmise kohta.

ASiga Vinni Spordikompleks tutvumine toimub 15. ja 16. oktoobril 2012 10–13 äriühingu asukohas aadressil Sõpruse 16, Vinni alevik, Lääne-Virumaa. Sellel osalemiseks on vajalik eelregistreerimine ASi Vinni Spordikompleks telefonil 53 403 581 või e-posti teel info@vinnisport.eu.

Telli ja võida!

"Kuidas kodustada raha" tellijate vahel loosime välja kutse kahele – Priit Võigemasti tõlgendusele **William Shakespeare'i näidendist "Hamlet"**, mis esietendub 27. oktoobril Tallinna Linnateatri taevalaval. www.linnateater.ee



Äripäev raamatuklubi

UUDISED

Kuu klubiraamatust loobumise tähtaeg on 20. oktoober.

OKTOOBER 2012

See müstiline ja allumatu raha

Rahaasjade korraldamisega on paraku nagu dieedipidamisega: ikka on sellega lihtsam alustada homme. Igavesest homsest võib aga kujuneda püsiv katastroof.

Teet Parring suudab vilunud koolitajana vajutada just õigetele nuppudele – raamatu läbilugemise järel valdab lugejat tahtmine tööpoolest nüüd ja kohe härjal sarvist haarata. Sedavõrd innustavalt ja köitvalt oskab autor rääkida asjadest, mida tavaliselt peetakse kuivade raamatupidajate ja finantsinimeste pärusmaaks.

Parring rõhutabki raamatus eelkõige mõtet, et oma rahaasjadel silma peal hoidmine on jõukohane igaühele. Tegu pole raketiteadusega, vaid elu orgaanilise osaga. Raha on kindlasti üks neid asju, millele mõtleme rohkem kui jalgpallile, raha võetakse kõne alla nii söögilauas, suitsunurgas kui ka peenel koosviibimisel. Enamasti keerleb jutt muidugi selle ümber, et raha on vähe ja selle kadumine mõistatus. Kaasanoogutajaid ja imetlejaid jätkub – kes siis ikka raha loeb nagu mõni

ihnur või kuivik! Reaalsus on paraku teine. Tegelikult võib rahaasjade unarusse jätmine väga karmilt kätte maksta. Tagajärjeks võivad olla isegi kaotatud kodu, pingelised või katkestatud suhted ja mõranenud enesekindlus. Ega autor asjata ütle: "Tee oma rahaasjad korda, see muudab sind enesekindlaks ja õnnelikumaks." Mina usun sellesse siiralt.

Nii mõnigi võib raamatut lugedes küsida, mis seal siis uut on, teada-tuntud värk. Jah, aga iva ei olegi selles... Parring kirjeldab raamatu sissejuhatustes üht põnevat uurimust.

Raha ümber keerleb jutt nii suitsunurgas kui ka peenel koosviibimisel.

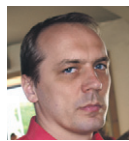
Nimelt olevat rahandusministrium korraldatud finantskirjaoskuse ümarlaval esitletud uuringut, mis põhines kümnes Euroopa riigis tehtud küsitlusel. See hõlmas nii Lääne- kui ka Ida-Euroopa riike. Tulemused olid mõtlemapanevad. Kümnest valimis olnud riigist oli eestlaste hinnang oma finantsteadmiste paremuselt teine, suhtumises rahaasjadesse asetust Eesti neljandale kohale. Teadmiste rakendamises olid aga Eesti vastajad viimasel kohal! See tähendab, et probleem ei ole mitte teadmiste puudumises, vaid selles, kuidas teadmisi rakendada. Oluline on, et teadmisi, olgu neid siis vähe või palju, järjekindlalt kasutataks. Muidugi tuleks sääste koguda, aga kuidas sellega alustada, kui kogu raha kulub arvete maksmisele ja söögile?

"Kuidas kodustada raha" ongi praktiline raamat sellest, kuidas teha asjaga algust ning püsida oma unistuste ja

Teet Parringu arvates muudavad korras rahaasjad elu palju mõnusamaks.

eesmärkide kursil. Lihtsad tabelid, töölehed ja terased pea-meeles-nupukesed teevad selle kõik palju lihtsamaks. Mis oluline – võta see raamat kätte iga kvartali lõpus. Ja veelgi olulisem – iga aasta lõpus. Siis võid olla kindel, et suudad kodustada selle müstilise ja allumatu jõu nimega raha.

Arnold Tammemägi
AS Talot
finantsanalüütik



Klubi liige soovitab

Kas suur sissetulek tagab rikkuse ja vabaduse? Põnevate uuringute ja mõnusate praktiliste näidete abil tõestab Parring, et vastus võib olla nii "ei" kui ka "jah".

Paraku ei taga suur sissetulek alati rikkust. Palju määravamad on mõtted, eluviis ja ellusuhtumine.

Autor püüabki panna lugeja ennekõike mõtlema oma elule üldisemalt ning mõtisklema, kuidas elada praegu ning missugused on unistused ja soovid tulevikuks. Mida tähendab hea elu nii hingerahu mõttes kui ka rahas väljendatuna? Kuidas saavutada tasakaalu, kas kulused kokku hoides või

tulusid suurendades? Need on väga tähtsad küsimused teekonnal oma unistuste poole.

See on suurepärane raamat kõikidele, kes soovivad teadlikult liikuda oma unelmate elu suunas. Raamat on hästi kirjutatud ja arusaadav nii neile, kes ei ole finants-teemadega kunagi kokku puutunud, kui ka neile, kellele see on igapäevane asi.

Soovitan seda kui uudset, harivat ja huvitavat lugemist.

Elke Tõnismäe
Intelligentne
Grupp OÜ
tegevjuht



Eripakkumine klubi liikmele

KORRUMPEERUNUD MEDITSIIIN
Arstid ravimikontsernide käsilastena
Hans Weiss
Äripäev 2012, 256 lk
9 eurot (täishind 24,94 eurot)



Austria ajakirjanik Hans Weiss paljastab oma raamatus, kuidas ravimikontsernid kasutavad illegaalseid turundusmeetodeid, varjavad ravimite ohtlikke kõrvaltoimeid, küsivad ravimite eest põhjendamatult kõrget hinda ning kasutavad selleks arste, keda nad salaja rahastavad.

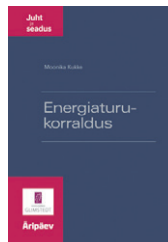
ÕIGEL LAINEL
Äritõed, mis eristavad turuliidreid ebaõnnestujatest
Craig Stull, Phil Myers, David M. Scott
Äripäev 2009, 200 lk
9 eurot (täishind 28,44 eurot)



Uus aeg vajab uutmoodi lähenemist. Raamatu autorid heidavad üle parda tavapärased tootmis- ja turundusotsuste tegemise alused. Nad tutvustavad lahendusi, mis aitavad üles leida ja ära kasutada potentsiaalsed võimalused – inimesed, kes sinu ettevõtte kliendid veel ei ole.

VÄRSKE E-RAAMAT "ENERGIATURUKORRALDUS"

Raamat annab enne elektrituru avamist reesiseivate muutuste mõistmiseks kõik vajalikud teadmised, et aidata ettevõtetel konkurentsieelist saavutada. Nüüd saadaval ka e-raamatuna. Loe ja ole ajast sammu võrra ees!



LUGEDA ON TERVISLIK

Loosisime kõikide septembri jooksul raamatu "Õelad tüdrukud" tellinute vahel välja õõbimisega spaapaketi "Tervise heaks" Tallinn Viimsi Spas. Võitjaks osutus **Rünno Lass**. Palju õnne ja lõõgastavat puhkust! Võtame võitjaga ühendust.

MEDITSIIIN

Eesti koondab jõud ravi ekspordiks.

Hinnakiri Eesti patsientidega sama

Ä TRIIN TABUR
triin.tabur@aripaev.ee



Eesti raviasutuste juhid on hakanud üha enam tervishoiuteenuste ekspordile mõtlema ja suvel moodustati selleks raviekspordi klaster, kirjutab ajaleht Meditsiiniuudised.

Euroopa Liidu liikmesriigid peavad tuleva aasta 25. oktoobriks üle võtma patsientide vaba liikumise direktiivi, mis on üks raviekspordi klasteri loomise põhjusi. Teenusmajanduse Koda MTÜ eestvedamisel ühendasid suvel jõud 21 asutust ja moodustasid ekspordiklasteri Medicine Estonia. Tulemusi loodetakse hiljemalt kolme aasta pärast, kui projektile punkt pannakse.

Põhja-Eesti Regionaalhaigla (PERH) on projekti üks suurliikmeid.

“Oleme omavahel kokku leppinud, et klaster tegeleb turundusega ja on toeks kontaktide loomisel. Mütügtegevus on iga haigla enda teha, klasteri kaudu äri käima ei hakka,” ütles haigla juhatuse esimees ja klasteri juhatuse liige Tõnis Allik.

Klaster silub haiglate kogemust. Alliku sõnul on projektis osalevate partnerite kogemus teenuste eksportimisel on üsna erinev: ühed alles plaanivad lähiaastatel sellega tegelema hakata, teised on teenuseid juba pikka aega eksportinud ja nende sissetulekutest annavad välismaised patsiendid märkimisväärse osa.

“Klasteri üks eesmärke ongi kogemuste vahetamine raviasutuste vahel. Väikese riigi puhul nagu Eesti on mõistlik nii suuri ettevõtmisi alustada ühiselt, sest koos jõuab rohkem,” lisas ta.

Alliku sõnul on regionaalhaigla peamised eksporditarkused seni olnud rasvumise kirurgiline ravi ehk bariatriline kirurgia ja nuklearmeditsiin.

“Tavaliselt tekib huvi teenuste vastu valdkondades, kus kohalikul turul king pigistab. Näiteks ei ole Venemaal välja arendatud kilpnäärme joodravi jaoks spetsiifilisi palateid,” jätkas ta. Enamik nuklearmeditsiini teenuseid vajavaid patsiente tuleb Põhja-Eesti Regionaalhaiglasse Peterburist ja selle ümbrusest.

Soomlased juba kohal. Bariatrias moodustavad välispatsientidest valdava osa soomlased. Allik selgitas, et paljud inimesed, kes seda protseduuri soovivad, ei lange riikliku rahastamise kriteeriumide alla, kuna nende probleem ei ole veel piisavalt suur. Seepärast on nad sunnitud tarbima tasulist teenust kas Soomes kohapeal või mujal. Sellistes olukordades, kus ravi tuleb oma taskust kinni maksta, hakkabki patsient rohkem ringi vaatama.

Allik märkis Vene turgu kommenteerides, et seal konkureerib Eesti peale riiklike ka kohalike erahaiglatega, mille hinnad lähenevad Lääne-Euroopa hindadele ja on meie omadest kaugel ees. Teine aspekt on teenuste kvaliteet. “Uuringud näitavad, et Vene patsient ei usalda tihti sealse avaliku haigla arsti, ja kui on võimalus, läheb ta ravile pigem piiri taha,” ütles regionaalhaigla juht.

Septembri algul toimunud Medicine Estonia avaseminaril tõi klasteri juhatuse liige Raul Niin raviteenuste ekspordi väljakutsetest rääkides esile vajaduse võita sihtriikide usaldus. “Seoses Euroopa Liidu uue direktiivi rakendamisega kasvab kon-

Ä Mis on mis Medicine Estonia

Raviekspordi klasteris on nii era- kui ka riigiasutusi

SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla
AS Ida-Tallinna Keskhaigla
AS Lääne-Tallinna Keskhaigla
AS Hoolekandeteenused
AS Ortopeedia Arstid
AS Taastava Kirurgia Kliinik
Kliinik32 OÜ
Dermatoonkoloogia Kliinik
OÜ (Dr Niine Nahakliinik)
Quattromed HTI Laborid OÜ
Keila Taastusravikeskus AS
AS Fertilitas
OÜ Almeda Kliinik
MMG Taastusravi OÜ
Arstlik Perenõuandla OÜ
Vähiuuringute Tehnoloogia
Arenduskeskus AS
Tallinna Tehnikaülikool
Tallinna Ülikool
Rakuravi MTÜ
Eesti Terviseturismi Ühendus MTÜ
Spordimeditsiini SA
MTÜ Eesti Tervistehnoloogiad

70%

ehk 441 000 eurot eraldas EAS sel suvel klasteri toetuseks. Ülejäänu tuleb katta omaosalusega, millesse panustavad raviasutused sõltuvalt käibest.



kurents patsientidele ning selleks peavad Eesti teenuseosutajad valmis olema,” märkis Niin. Tema sõnul on Medicine Estonia üks soove arendada klasterisse kuuluvate partnerite konkurentsi-võimet Euroopas.

Ka EASI välisesindaja Helsingis Valdar Liive märkis, et Soome turule siirdumiseks tuleb kohalike usaldus välja teenida. Pelgalt see, et meie teenused on odavad, ei müü. Liive soovitas sideme loomiseks võtta ette ühisprojekte soomlastega, et huvi korral koos näiteks Vene turule edasi liikuda.

Endine EASI välisesindaja Moskvas Tõnu Steinberg märkis, et Venemaa raviturismi põhimootor ei ole mitte niivõrd sealsete arstide halb tase, vaid moodsa tehnoloogia ja sellest tuleneva praktika puudumine. Tehniline mahajäämus Eestist on seal viis kuni seitse aastat.

Steinbergi sõnul on ainuüksi Moskvas üle 200 raviturismile pühendunud reisibüroo. Patsientide põhihuvi on koondunud onkoloogilise ravile ja ortopeediale.

Ehkki ekspordiprojekti esialgne lõpp on plaanitud kolme aasta pärast, sõltub selle jätkumine ettevõtmise edukusest.

Alliku sõnul on tähtis ka see, et klasteri tegevusest tõusev tulu võimaldab kodus hoida kõrgelt haritud meditsiinispecialiste. “Parem tulgu patsiendid mujalt siia, kui et meie arstid Eestist ära peavad

minema,” rõhutas ta. Sotsiaalministeeriumi tervishoiuosakonna koosseisuväline projektijuht Mari Amos kõneles septembris Medicine Estonia avaseminaril Euroopa Liidu direktiivist patsiendiõiguste kohaldamise kohta piiriüleses tervishoius.

Direktiiv näeb ette üht hinnakirja kõigile. Amos tõi eeseesivatest muudatustest välja, et raviteenuste hinnakiri peab olema nii eestlasele kui ka väljamaalasele sama.

Eesti patsiendi jaoks tekib 2013. aasta oktoobris võimalus teatud tingimustel saada vajalikku tervishoiuteenust ning osta väljakirjutatud ravimit ja meditsiiniseadet igas Euroopa Liidu liikmesriigis.

Amos lükkas ümber levinud väärarusaama, et edaspidi võib patsient Eestist välismaale minna ja saab seal automaatselt tasuta ravi.

Tegelikult tuleb tal teenuse eest kõigepealt oma rahakotist tasuda ning Eestisse naastes taotleda haigekassalt raha tagastamist.

Seejuures hüvitatakse summa Eesti Haigekassa hinnakirja alusel ja ülejäänu tuleb patsiendil maksta siiski oma taskust. Haigekassal võtab hüvitiste määramine aega kuni pool aastat.

Amos märkis, et juba praegu on välismaal Eestist arste, kes võiksid seal hakata eesti keeles teenust osutama, mis Eesti patsientidele siis teatud mahuks ka hüvitatakse.

RASVUMISE raviks tehtavad lõikused on Põhja-Eesti Regionaalhaigla üks suuremaid eksporditarkusi. Pildil maovähendusooperatsioon PERHis.

FOTO: RAUL MEE

GARANTIITÖÖD

Kuidas garanteerida garantii? Rahaline tagatis annab kindluse



HELERY LIIVIK
kaasautor



Ehitaja lohakus, tellija teadmatuse ja ebapiisav kommunikatsioon osapoolte vahel – kõik need on põhjusteks, miks garantiiremont tekitab ehituses palju vaidlusi ning jääb nii mõnelgi korral hoopis tegemata.

Kinnisvarafoorumites võib tihti kohata postitusi sellest, kuidas ühel või teisel kliendil on garantiitööd tegemata jäetud. Ehitusettevõtja garantiikohustus tuleneb aga otse seadusest, mille kohaselt on ehitusettevõtja kohustus tagada, et tema tehtud ehitustöö vastab lepingu nõuetele. Seadusjärgne garantiiaeg on kaks aastat.

“Paljud erimeelsused ehituslepingutes kerkiavad just sellest, et sõlmitud leping on ebamäärane või puudulikult reguleeritud,” kommenteeris advokaadibüroo Entsik & Partnerid vandeadvokaat Marko Mehilane. Tema sõnul on palju abi sellest, kui garantiiaja kohustustega seonduv on lepingus põhjalikult reguleeritud.

Finantstagatis garanteerib ehitaja valmisoleku. “Praktikas on probleeme põhjustanud näiteks olu-

”

Kõige levinum probleem on omanikujärelevalve palkamine peale ehituse algust, kui on tekkinud esimene tüli ning tellija ei suuda enam olukorda ise lahendada.

Toomas Leemets, omanike keskliidu ehitusnõunik

kord, kui tellija ei ole lepingus nõudnud ehitajalt garantiiaja kohustuse täitmise tagamiseks finants-tagatist,” lisas Mehilane.

Finantstagatise mahuks võetakse praktikas tavaliselt 2 protsenti lepingu hinnast ning selle esitab ehitaja pangagarantiina või toimub tasu kinnipidamine selles osas garantiiaja lõpuni.

“Kui tellija ei ole ehitajalt tagatist nõudnud, võib oma kohustustesse hooletult suhtuva ehitaja puhul osutada problemaatiliseks saada teda garantiiajal vigu parandama. Samuti on garantiitagatise puudumisel ehitaja vähem motiveeritud puudusi kiirelt kõrvaldama,” selgitas Mehilane.

Tellijal on ka kohustus. Suuremaid probleeme saavad ka ehitusettevõtted finantstagatisega ennetada. Eventus Ehitus OÜ juhi Ivar Kundla sõnul on nende ettevõtte enamik garantiisid finantstagatise kaetud.

“Ma ei taha oma ettevõtet nüüd esile tõsta, kuid nii palju oskan ma öelda, et sellest garantiireservist, mis meil on määratud, jääb igal aastal pea-aegu pool kasutamata. Kosmeetilisi parandusi tuleb ikka teha, aga suuri fopaasid, nagu näiteks katuse läbisadamine ja sellised eksimused, pole olnud,” ütles Kundla.

Teise tähtsa asjaoluna peab töö tellija arvestama oma kohustustega. “Väga oluline on kinni pidada ehitise kasutus- ja hooldusnõuetest, mis on

fikseeritud hooldus- ja kasutusjuhendites,” kommenteeris advokaadibüroo Sorainen advokaat Kristjan Tamm.

Ta lisas, et ehitusgarantii kehtivuse ajal on töövõtja kohustatud likvideerima ilmnevad vead vaid tingimusel, et puudus on tingitud töövõtjast.

Kundla nõustus, et vahel võib tekkida lahkarvamusi, kas mingisugune puudus või viga on garantiitöö või on see vales eksploateerimisest tulnud, selliseid diskussioone ikka tuleb ette. “Pigem oleme ikkagi vastu tulnud, isegi kui me sisimas teame, et see tegelikult polnud meie viga,” kommenteeris ka.

Järelevalve palka enne probleemide tekkimist. Omanike keskliidu ehitusnõunik Toomas Leemets hindas Eesti ehitusettevõtete usaldusväärsust keskmiseks, kuid lisas, et on ka negatiivseid näiteid. “Ehitusbuumi aega meenutades tekivad siiani külmajudinad ja neid kibedaid vilju maitstakse veel mõnda aega,” ütles ta.

Leemetsa sõnul on praktikas probleemi vältimiseks oluline kaasata järelevalve juba projekteerimise faasis või vähemalt enne lepingu sõlmimist ehitajaga.

“Kõige levinum probleem on omanikujärelevalve palkamine pärast ehituse algust, kui on tekkinud esimene tüli ning tellija ei suuda enam olukorda ise lahendada,” lisas Leemets.

EHITAJA töö järelevalve, täpselt sõnastatud leping ja finantsgarantii aitavad ehituse tellijal nährirakke kokku hoida.

FOTO: RAUL MEE



Kõige lihtsama probleemide ennetamise viisina nimetab omanike keskliidu ehitusnõunik enne lepingute sõlmimist korraliku taustakontrolli tegemist omanikujärelevalve ja ehitaja kohta.

Kohtus vaidlemine läheb kalliks. Entsik & Partnerite vandeadvokaat Marko Mehilane soovitab mitte lähtuda üksnes hinnapakkumise näilisest soodsusest, vaid uurida varasemate tellijate arvamust ja ettevõtte majandusseisu.

Eventus Ehituse juhi Ivar Kundla kinnitusel on klient tänapäeval päris teadlikuks muutunud. “Kahjuks ka seoses sellega, et ehitajale on käkikeeraja pitser kogu riigis peale pandud. Alati ei pruugi nii olla. Tegelikult oskame küll teha ja teeme ka,” kommenteeris ta.

Ei Mehilane ega Kristjan Tamm soovita probleemide tekkimisel esimese hooga kohtu poole pöörduda. Nii töövõtjale kui ka tellijale on tõenäoliselt kasulikum jõuda omavahelisele kokkuleppele. “Kohtumenetus on aeganõudev ja kulukas ning ei osutu alati loodetud imevitsaks, mis probleeme lahendab,” selgitas Mehilane.

Tema soovitab kohtuhagi perspektiivi hindamiseks pidada nõu pädeva advokaadi või juristiga.

Tamm pakkus välja, et üheks alternatiiviks oleks, et pooled lepivad kokku ühises eksperdis, keda mõlemad usaldavad ning kelle seisukoht vaieldava puuduse kohta on pooltele siduv.

Ä Tasub teada Kuidas kindlustada garantiiremont?

PANE lepingusse kirja finantstagatise nõue.
PEA töö tellijana kinni ehitise kasutus- ja hool-dusnõuetest.
KAASA järelevalve juba projekteerimise faasis.
TEE korralik taustakontroll omanikujärelevalve ja ehitaja kohta.
UURI varasemate tellijate kogemusi ja ettevõt-te majandusseisu.
PROBLEEMIDE tekkimisel ürita esmalt jõuda omavahelisele kokkuleppele, kohus on aega-nõudev ja kulukas.

2
aastat on seadusejärgne garantii-remondi aeg, mil ehitusettevõtja peab tagama, et tema tehtud ehitustöö vastab lepingu nõuetele.

Saaremaa suurehitus sai linnalt nõusoleku

Kuressaare volikogu kinnitas linna servas asuva mereäärse piirkonna detailplaneeringu, kuhu metsavarumisfirma Sylvester omanike sekka kuulunud Tõnis Mäerand kavandab uut linnaosa.

Sinna plaanitakse neli erineva suurusega korterelamut kokku 262 korteriga, kaks ridaelamut, kümmekond eramut, kaubanduskeskus ja umbes GO spaa suurune hotell. 7,1 hektari suurune planeeringuala asubki GO spaa ja Kuressaare jahisada-ma taga.

“Kuna tegemist on mahu-ka ja soliidse arendusprojekti-ga, siis kinnisvaraturu aktivee-rumisel võib kogu ala väljaehi-tamine võtta aega umbes sama kaua, halvemal juhul enamgi,” viitas Mäerand intervjuus Saar-te Häälele kaheksandat aastat kestvale tööle.

“Möödistada ja ala krunti-deks jagada, käia läbi aeganõu-dev projekteerimistöö, planee-rida ala, rajada kaldakindlus-tused, ehitada taristu, korralda-da arhitektuurikonkursid, jäl-le projekteerida ja alles siis saab hakata ehitamisest rääkima,” selgitas ta.

Detailplaneeringu järgi ko-hustub arendaja välja ehitama taristu (tänavad, valgustus jms) ning selle linnale tasuta üle andma, kuna linnal endal puu-dub raha.

“Kui kõrvutada buumi ajal alustatud planeeringuid, eelistan seda kõikidele põllukü-la planeeringutele,” kommen-teeris Kuressaare linnaarhitekt Hannes Koppel, lisades, et tegu on terve linnaosaga ja asukoha potentsiaalile tuginedes on sel suured eeldused kujuneda äär-miselt isikupäraseks maa-alaks.

ARIPAEV.EE

Reparo!
www.reparo.ee

ÄRIPINDADE
EHITUS, REMONT,
SISEVIIMISTLUS

EDETABEL

Äripäeva Rikaste TOPis 41 ehitusettevõtjat

Eelmisel nädalal ilmunud Äripäeva Rikaste TOPis oli 500 Eesti jõu-kaima seas 41 ehitusalaga seotud ettevõtjat. Kõrgeimal positsioo-nil – üldtabelis neljas – on neist Merko suuromanik Toomas Annus pea 134 miljoni euroga. 36. kohal oli silikaatkive, liiva ja betooni tootva Silikaat Grupi omanik Vello Kunman 55 mln euroga. Ehitajaist oli 27 mln euroga kolmas Merko endine ehitusdirektor Ott Kikkas, kes nüüd tegutseb Fund Ehituses. Kolmele jõukaima-le ehitajale järgnesid Rikaste TOPis Tõnu Toomik, Aivar Tuulberg ja Raivo Rand, kelle vara hindas toimetus veidi suuremaks kui 25 mln eurot. Rikaste TOPi lõpetas 500. kohal esmakordselt edetabelisse pää-senud Astlanda Ehituse üks omanikke Tiit Kõnd, kelle vara TOPi koostajad hindasid 4,7 miljonile eurole.

MAKSUD

Arumäe: ehitusala kaotab kasvuveduri rolli

SEB analüütiku Ruta Arumäe sõnul langeb järgmisel aastal ehitus-sektor oma praegusest kasvuveduri rollist välja ning jaekaubandus on kõige tõenäolisem, mis selle üle võtta saab. Jaekaubanduse müügimaht jätkas augustis kasvu (7%). Aasta lõ-pupoole võivad kasvunumbrid veidi väiksemaks vajuda. Seda siis-ki vaid ajutiselt, sest juba järgmisel aastal võib jaekaubandust näha majanduse ühe põhilise kasvuvedurina ning selle tugevusest oleneb suuresti järgmise aasta majanduskasv.

HEATEGU

Caparol on jaganud üle 13 000 liitri värvi

Caparol Alpina korraldab Eestis juba mitmendat aasta heatege-vuslikku projekti “Lihtne värvida – lihtne aidata”, et rahapuuduses lasteaiad saaksid värvidega keskkonda uuemaks muuta. Ühtekokku on jagatud välja 13 360 liitrit värvi, millest tänavu 3766 liitrit. Keskmiselt on üks lasteaid saanud umbes 300 liitri jagu värve.

LEMMIKUD

ehitusuudised.ee loetuimad uudised

FOTOD: Statistikaameti uue hoone nurgakivi. 28. septembril sai nurgakivi statistikaameti uus büroohoone Tallinnas Tatari tänaval. Kohal oli ka ehitusuudised.ee fotoreporter.
Toomas Alle lahkus Skanskast. Skanska EMV ASist lahkus ettevõtte juhatuse liige Toomas Alle, kes oli firmaga seotud enne 2000. aastat, mil ettevõtte nimetuseks sai Skanska EMV. Ta lubas jätkata ehituse alal.
Ehitusplatsil ühe päevaga 134 seaduserikkumist. Tööinspekt-sioon avastas 26. septembril ühepäevase sihtkontrolli käigus 56 ehitusobjektil üle Eesti 134 õigusaktide nõuete rikkumist.

Puidubörs igal kolmapäeval

reklaam

TEL 667 0068					
kood	materjal	mõõdud (mm)	kogus (tm)	1 tm hind (€)	kontaktandmed
Müük					
SAARE-, TAMME-, PÕÕGI-, LEHISE- JA KASE-SAEMATERJAL; PÕÕGIST JA TAMMEST SISEVOODRILAUAD, PÄRNAPUUST SAUNALAUAD; TAMMEST, SAAREST, PÕÕGIST SISESEINA VOODRILAUAD, ERMUSTRITEGA		eri mõõdus	kokkuleppel	kokkuleppel	tel 504 8445, 527 6943 jaak.kalm@puiduari.ee
ALUSEMATERJAL (HAAB, OKASPUU)		kokkuleppel	piiramatu	kokkuleppel	Oü Inkostar tel 501 1446 ingo@hotmail.ee
HÕÕVELDATUD OKSABAD MÄNNILAUAD, KUIVATATUD		15 × 75 × 2100	kokkuleppel	kokkuleppel	tel 53 055 061, 514 8061 puidu.taavet@mail.ee
Ost					
KASE-SAEMATERJAL		25 × 75-150	piiramatu	kokkuleppel	tel 503 7798, janno@meklar.ee
METSAMATERJAL: KASK JA LEPP		3,0 m		kokkuleppel	OÜ Sakkose Rebase küla, Kambja vald, Tartumaa tel 56 640 228 info@sakkose.ee www.sakkose.ee



ÄRILAUSE

» **Ainārs Šlesers: Kui valitsus praegu kingib miljardi Leedu majandusele, on see kõige suurem hullumeelsus Läti eksisteerimise ajaloos.**

Läti ärirees ja poliitik kahtleb ka Eestis arutlusel olevas investeeringus Leedu tuumajamaa.

ÜKS KÜSIMUS

Äripäev kirjutab eilses juhtkirjas, et varamaksul, mille kehtestamist soovib Eestile OECD, on tulumaksu ees mitmeid eeliseid ja tasub kaaluda tulumaksu asendamist varamaksuga.

Kas tulumaks tasub asendada varamaksuga?



JÜRI MÖIS
ettevõtja

Tulumaks on sajandeid kestnud maks ja see oleks kummaline, kui tulude pealt maksu ei võetaks. See oleks sama nagu Tallinnas tasuta bussisõit. See ei tundu jätkusuutlik mõte.

See on poliitilise valiku küsimus ning igast asjast leiab kõrvaltee. Kui tulumaks on kõrge, siis pole tulusid, kui varamaks on kõrge, siis osavamatel ei ole enam varasid. Varasid saab viia ka välismaale, kui need just majad ei ole.

Minu arvates on Eesti valitsuse seisukoht kõige loogilisem olnud ning olen sellega päri.



OLARI TAAI
ettevõtja

Maksustada tuleb rikas olemist, mitte rikkaks saamist. Ma arvan, et inimestel peab olema stiimul saada rikkaks ja kui nad on rikkaks saanud, siis tuleb rikkus maksustada.

Võimalikest halbadest tuleb alati valida kõige vähem halb. Näiteks astmeline tulumaks või tulumaksu tõus. Ühesõnaga, ma arvan, et õigem on maksustada vara ja tarbimist.



RAIVO HEIN
ettevõtja ja investor

Mida vähem makse, seda parem muidugi. Teisest küljest, riik ju leiab alati koha, kust see raha võtta. Kui jääb puudu, siis tuleb automats ja lõpuks on meil televiisorimaks nagu Inglismaal – eks need asjad niimoodi tulevad.

LUGEJA ARVAB

» **Siis peaksid ju 424 inimese palgad meditsiinisüsteemis üle olema ja kataks osaliselt streikijate nõudmisi.**

Kommentaari artiklile "Maksuamet: arste on 424 võrra mullusest vähem".

LOE WWW.ARIPAEV.EE

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn
telefon: (372) 667 0195,
(372) 667 0222,
faks: (372) 667 0265,
(372) 667 0165
Trükk AS Kroonpress
Toimetus:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111,
faks: (372) 667 0265
Korrespondent Tartus
Vainu Rozental,
vainu.rozentala@aripaev.ee
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105,
faks: (372) 667 0200
Seminarid, käsiraamatud,
Raamatuklubi ja infolehed:
tel: (372) 667 0207,

faks: (372) 667 0290
Tellimine ja levi:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099,
faks: (372) 667 0300
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine
Ainult Äripäeva paberlehe tellija
saab lugeda Eesti parimat majanduslehte digiversiooni **Internetis, iPadis ja nutitelefonis.**
Äripäev veebis: www.aripaev.ee
Toimetus võtab endale õiguse kirju ja kaastöid vajaduse korral lühendada. Toimetuse kaastöid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalised, majanduslikul, poliitilisel või religioosel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASI Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võtte pöörduda Pressinõukogusse, pn@eal.ee või tel (372) 646 3363.

KOLUMNISTIDE KOLMAPÄEV

Igor Rõtov | Aivar Hundimägi | Meelis Mandel | Peeter Koppel | Marek Reinaas | Heido Vitsur

Arstide kestev streik, kohatu ettevõtmine

Nii mõnelegi tundub arstide streik kohatu ettevõtmisena, mis mõjub musta plekina ilusatele sügisilmadele. Toetudes Hippokratese vande, töötab ka iga Eesti arst oma au ja südametunnistuse nimel, et pühendub arstitöös inimese abistamisele ja humaansuse põhimõtete teenimisele. Me ei pruugi mõista, kuidas saab jätta tuhanded haiged abita. Nõuda sellisel viisil kõrgemat palka kahjustab arstide mainet avalikkuse silmis ja tekitab nõutuse haigetes, kelle võimuses pole kuidagi arstide nõudmisi rahuldada.

Meedikud pole vabrikutöölised ega bussijuhid, kelle puhul streik on loomulik eneseväljendusviis. Oleme harjunud vaatama arstidele kui vaimsele eliidile, kelle autoriteet maksab ka väljaspool erialast tegevust. Arsti ametiga käib kaasas eksklusiivne privileeg, ta võib iga kell poliitiku või riigiametniku uksest sisse tulla ja ta kindlasti kuulatakse vähemalt ära. Praegu tundub, et arstide eestvedajad on n-ö tabletid ja tavaravi kõrvale lükanud tormates muresid lahendamasa ja skalpelliga. Siiralt loodan, et enamik arste tunneb juhtunu pärast vähemalt südames piinlikkust. Igatahes on juhtunu kogu arstikonna väarikusest paraja tüki ära hammustanud.

Kui asi juba nii dramaatiliseks läks, oleks arstid võinud streigi asemel hoopis loobuda "määramata ajaks" parlamendi ja valitsusliikmete ravimisest. Tähelepanu oleks olnud samaväärne ja avalikkus oleks seda solidaarselt tervitanud. Alanud arstide streik on üsna kurjakuulutat pretendent. Erinevalt õpetajate ettevõtmisest kevadel on arstide tööseisak tegelik. Tuhandete inimeste ravi lükkub edasi. Teiseks ei mäleta, et Eestis oleksid varem streikinud elukutse esindajad, kelle sisestulek on riigi keskmisest 2–3 korda kõrgem.

Kas järgmisena võiks oodata näiteks tuletõrjujate ja politseinike streiki? Võiks ju samamoodi kustuda tuld vaid seal, kus ohvrid on põlevas majas ning sekkuda vaid mõrvadesse, jättes tavakuritegude puhul väljakutsed tähelepanuta. Veel hullem. Tegelikult tunneb ju rõhuv enamus palgasaajatest, et nende töötasu on ebaõiglaselt madal, ega saa välistada musta stsenaariumi, et arstide samm innustab streike laial rindel. Kreeka, Hispaania, Portugali näited on meil igatahes silme ees. Teame ka, mis on nende streikide hind riikide majandusele. Konflikti teine osapool on



IGOR RÕTOV
ASI Äripäev peadirektor

» **Kui otsida arstide streigist ka positiivset märki, siis selleks on jõuline signaal, et Eestis on palgad tõesti madalad.**

valitsus ja koalitsioon. Kas nad oleksid saanud streiki ära hoida? Kuidas kavatsevad Ansip, Ligi ja Pevkur asjast välja tulla?

Praeguste teadmiste taustal ei kiirustaks juhtunu põhjal valitsust hukka mõistma. Küllap ei uskunud nad kuni viimase hetkeni, et arstid tõesti reaalse streigini lähevad. Ultimatiivne 20%ne palgatõusu nõue arstide poolt jättis ka valitsusele vähe manööverdamisruumi. Samas oleks kogenud poliitiku kohustus olnud leida lahendus. Ansipi arrogantne hoiak vaevalt et ka suks tuli. Julgen spekulierida, et näiteks Mart Laar või isegi Edgar Savisaar suutnuks sarnases olukorras streigi ära hoida. Mis edasi saab? Valitsus paistab võtvat jäika äraootavat positsiooni.

Ilmselt loodetakse, et avalikkuse surve sunnib arste streiki lõpetama, tulema tagasi läbirääkimiste laua taha ning leppima lubaduste ja koostöö järeleandmistega. See võib nii minna, aga ei pruugi. Arstid on läinud juba sedavõrd kaugele, et ka neil on raske teha sammu tagasi. Olukorra eskaleerudes on valitsusel võimalik arstide nõudmistele vastu tulla. Kujutan ette, kuidas Jürgen Ligil tõusevad selle kulutuse peale juuksed peas püsti. Ühtlasi mõjuks see kutsungina kõigile ametiühingutele samal viisil palka juurde taotlema. Kolmas võimalus oleks Ansipil püüda jõuliselt streiki lämmatada. Näiteks võtta riigikogus vastu seaduse, mis arstide tööseisakus õigust piiraks sarnaselt eelmainitud politseinike ja päästjatega. Ilmselt ei lubaks EL sellel sündida.

Kui otsida arstide streigist ka positiivset märki, on selleks jõuline signaal, et Eestis on palgad tõesti madalad. Seda nii arstidel, õpetajatel ja kokkuvõttes kõigil palgasaajatel. Lisaks sellele, et madal palk riivab õiglustunnet, mõjub see ka laostavalt majandusele. Võimekad inimesed siirduvad mujale ja ettevõtlus Eesti siseturul kärbub. Olen nõus veteranettevõtja Ülo Pärnitsaga, kes möödunud nädalal Äripäeva konverentsil "Äriplaan 2013" rääkis: "Mul on viimasel ajal olnud südame peal see, et Eestis on palk 3–4 korda madalam kui Skandinaavias. See pole mitte 30%, see on kolossaalne vahe." Ta lisas, et kui midagi jõuliselt ette ei võeta, kolgastub Eesti paratamatult, muutub tühiseks ja teisejärguliseks riigiks. Positiivne lahendus arstide streigile olekski, kui poliitiline eliit tõstaks madala palga probleemi jõuliselt kilbile. Arstid aga võiksid juba homme hakata taas haiged ravima.

REPLIIK

Eesti ettevõtlus vajab riskikapitali

Kasvukapitali kättesaadavus on viimased viis aastat olnud väiksemate ja keskmiste ettevõtetele suureks probleemiks. Eestis on puudunud sobivad meetmed või instrumentid, mida ettevõtja saaks kasutada. Kui uute ettevõtete järelkasv pole piisavalt suur, pidurdub ka töökohtade loomine ja muud olulised majandusnäitajad.

Hädavajalik samm on õiges suunas astutud Balti Innovatsioonifondi loomisega. See on

HENDRIK ROOSNA
Capital Advisorsi partner



» **Riskikapitalide kaudu raha jagamine kõlab loogilisemalt.**

sisuliselt riiklik tugi ettevõtluse innovatsiooniks, mida võimaldatakse kasutada investeerimispankade kaudu. Selline praktika on meie regioonis seni veel puudunud, samas suuremates riikides täiesti tavaline, et ettevõtlusse investeerivad ka riiklikud fondid. See muudab võiks lahendada probleemi, kus ettevõtluse edendamiseks mõeldud raha ei jõua õigesse kohta.

Riskikapitalide kaudu raha

jagamine kõlab loogilisemalt, kui ametnike avalduste alusel väljastatud toetused, kus sisuline analüüs jääb sageli nõrgaks. Kindlasti võiks BIF laiendada koostööd lisaks riskikapitalistidele ka EASI, pankadega. Ühtlasi oleks mõistlik hoida kontrolli all sageli üle pea kasvavat bürokraatiat ning toetada finants- ja arenguplaanide koostamise kompetentsi arendamist. Loodetavasti avaneb ettevõtjatel endil võimalus kaasa ääkkida.

MÕIS: TULUMAKSU KAOTAMINE ON NAGU TASUTA BUSSISÕIT. Ettevõtja Jüri Mõisa hinnangul ei ole tulumaksu asendamine varamaksuga jätkusuutlik mõte ja võrdles seda Tallinna tasuta bussisõiduga. **TIPPARSTI TEENISTUS ALGAB 7500 EUROOST KUUS.** Maksuameti andmed arstide tulude kohta näitavad hiiglaslikke kääre arst-konna enda sees.

PROMINENTIDE LUUKERE VÕIB PÄEVAVALGELE TULLA. Riigiprokuratuur otsustas eile, kas alustada VEB Fondi uurimist. **PROKURATUUR: VÕIMALIK KURITEGU ON AEGUNUD.** Riigiprokuratuur ei alusta võimaliku kuriteo aegumise tõttu kriminaalmenetlust seoses ajakirjanduses tõstatatud kahtlusega, et Eesti Panga ametnikud on võltsinud VEB Fondi dokumente.

KOMMENTAAR

Kodusõjata Hispaaniast

“Hispaania ägab majanduslanguses!”, “Tööpuuduses vaevlevat Hispaaniat vapustab panganduskriis”. Need on paar stiilinäidet Eesti ajakirjanduses levivatest pealkirjadest, kui asi Hispaaniat puudutab. Kommentaariumis lähevad elavama fantaasiaga inimesed kodusõjaga ähvardamiseni välja. Hispaanlaste endi hulgas pole vaatamata viimase ajal ägenenud protestiliikumisele “ägamist” ja “vaevlemist” täheldada. Argine pilt heatujulistest tänavakohvikutes käratsevatest inimestest või pikki päevi rannas päikesevarju all õhtuse saatvatest suureliikmelistest perekondadest ajaks kodusõja õhutajad ja ägamise ettekuulutajad tõelisesse kimbatusse.

Neil päevil öeldakse, et kõige paremini elavad siin pensionärid. Pensionid tõusevad tuleval aastal vaatamata sellele, et kõik muud valdkonnad karmilt kärbivad. Kui poleks armeed ülalpeetavaid, töötuid, täiskasvanud lapsi, võiks vanemaalistel elukvaliteeti lausa kadestada. Lisaksin ka teise hästi eluga toime tuleva grupi: hiinlased. Ajal, kui hispaanlaste väikeärid otsi kokku tõmbavad, tekib hiinlasi ja nende pudipadipoode juurde nagu seeni pärast vihma. Nad on vaiksed, usinad, keeleandekad, paindlikud ja

HELEN EELRAND
ajakirjanik ja kirjanik, Hispaania



” Pole mõtet toita kujutluspilti lakkamatut siestat pidavast töömehes.

sõidavad kõige kallimate autodega. Iseasi, millist mõju avaldab nende tasane ja visa sissetung Hispaania majandusele. Loomulikult on märke majanduse jätkuvast langusest ja tasapisi süvenevast rahulolematusest: seisma jäänud tee-ehitused, sotsiaalteenuste kokku tõmbamine, maksutõus, Kataloonias soov riigist lahku lüüa, perede kodudeta jäämine suutmatuse tõttu laenu maksta, noorte lahkumine riigist, koristamata tänavad, tasapisi trööbatumaks muutuvad linnaliinibussid, aga elu kulgeb suurema ägamiseta siiski edasi. Küllap tuleneb see leplikkus mõneti ka hispaanlaste rikkalikust ajaloost. Teadmisest, et alates foiniiklastest on siin olnud ikka kordades hullemaid

(ka paremaid) aegu. Vanema-ealised mäletavad ju isegi Kodusõjajärgseid vaikuse ja vaesuse aastaid, mil Hispaania oli Euroopa unustatud ääremaa ning keegi väljastpoolt siia naljalt ei sattunud. Keeleruumi tõttu on Hispaania kaubandus-kultuuriliselt seotud Ladina-Ameerika maadega ega võta oma ääremaa staatust Euroopa suhtes tohutu traagikaga. Sajandist sõltumata on teatud, et juhtugu, mis juhtub, meri ja loodus toidavad aastaringsest. Siiski pole mõtet toita kujutluspilti lakkamatut siestat pidavast töömehes, sombrero silmil. Pole siin seda laiskust või ülbust, mida lõunamaadele teinekord süüks pannakse. On keeleoskamatust, mis juba iseenesest piirab ärilisi suhteid teiste maadega.

On suur ja kohmakas riigiaparaat. (Viimaste uuringute kohaselt on Hispaanias 300 000 töötavat poliitikut rohkem kui Saksamaal – ning riikide toimimise tõhusust pole teatavasti põhjust võrrelda). On asjaajamise ebaefektiivsust ning ajale jalgu jäänud traditsioone, mida ääremaa positsiooni ja rahva pika mälu tõttu (hispaanlased pole kuigi uuendusmeelsed) keeruline muuta on, kuid oletada, et siin elatakse süvavaesuses, vaimupimeduses ja sõjaootuses, on siiski selge liialdus.

KOMMENTAAR

Maa- ja biogaas võtab võimu?

Maagaasi roll Eesti energia- poliitikas on olnud heitlik kogu taasiseseisvumise ajal. Ühelt poolt on tahetud laiendada suhteliselt puhta kütuse kasutamist, kuid teiselt poolt on gaasitarneed ainultarnijalt Venemaalt käsitletavad kui risk energijalgeolekule. Tõsi, Eesti sõltub maagaasi tarnete osas ühest müüjast – Gazpromist, kes saab määrata maagaasi hinda. Aga operatiivne varustuskindlus sõltub hoopis Läti gaasihoidlast, sest kogu talveperioodil kasutatav gaas tuleb sealt. Nii peakski riigi energiapoliitika pöörama tähelepanu tingimustele, kuidas meie lõunanaabrid opereerivad oma gaasihoidlat. Eestile on oluline, et gaasihoidla kasutamine toimuks läbipaistvalt ja ka Eesti energiaettevõtetele oleks võimalik seal gaasi hoiustada.

Teise sammuna tuleb tegeleda hinnakindlusega. Osaliselt aitab veeldatud maagaasi terminali (LNG) rajamine. LNG-terminali tulek võib, aga ei pruugi, gaasi hinda alandada.

MIHKEL HÄRM
Maailma Energeetikanõukogu Eesti rahvuskomitee



” Ei tasu hinnakindluse saavutamisel panna ainsat kaarti LNG-terminalile.

Maailma gaasiturul võib ja-gada kolmeks: USA, Euroopa ning Aasia. USAs on gaasihind kõige madalam. Madal hind on tingitud nii kildagaasi laialdast kasutamisest kui ka gaasituru korraldusest, nimelt kujuneb USAs maagaasi hind nõudluse-pakkumise tagajärjel ega ole seotud nafta hinnaga nagu Eestis. Euroopas on aga gaas omakorda odavam kui Aasias, kasjuures just Aasia sõltub gaasitarnete osas LNG impordist. Kui Euroopa hakkab rohkem

ostma LNGd, on tõenäoline, et meie gaasi hind hakkab läheneda LNG hindadele Aasias, mitte kildagaasi ülepakkumisest räsitud Ameerika siseturu hindadele. Järelikult ei tasu hinnakindluse saavutamisel panna ainsat kaarti LNG-terminalile, vaid pingutada tuleb ka toimiva regionaalse gaasituru arendamisel, mis võimaluse korral annaks motivatsiooni töödelda ja müüa ka muid gaasiliike.

Kolmandaks on vaja täpsustada gaasi koht keskkonnapoliitikas. Maagaasi kasutamine on mitmete teiste fossiilsete kütustega võrreldes keskkonnasõbralikum väiksema CO₂ emissiooni tõttu.

Lisades siia Rootsi ja Saksamaa positiivse kogemuse biogaasi kasutamisel transpordisektoris, peaks gaas saama rohkem tähelepanu kui suhteliselt väikese keskkonnamõjuga fossiilne kütus. Gaasi kasutamine võib olla ka kasulik energiaefektiivsuse seisukohast. Elektri asemel võib efektiivsem olla kasutada gaasi.

3. oktoober 2012 ÄRIPÄEV
toimetaja Harry Tuul, tel 667 0182, e-post harry.tuul@aripaev.ee

Äriteenused

TEL 667 0105, reklaam@aripaev.ee

reklaam

Kasutatud BÜROOMÖÖBEL

Tähetorni 21, Tallinn
E-R 10-17, L 11-14
Tel 55 26 608

www.Apuneks.ee

Toodetud Eestis

- Prysmian kaabliga H07RN-F3G2,5 - 33m, profitrummel 72€.
- H05VV-F3G1 35m trummel IP44 pesad - 23€

www.profikaabel.ee

a:ruut | parimad sisustuslahendused aastast 2004

Aruut OÜ pakub **VIIMISTLUST:** MDF, vineer, puit, spoon, mööblidetailid, klaas, värv, peits, lakk, kõrgläige.

Viimistlus ja mööblidetailid
tel 59 055 506, www.aruut.ee

Äri teenuste rubriigi standardreklaam

136x26 mm hinnaga 45€

Reklaami tellimine:
reklaam@aripaev.ee
Tel 667 0105
faks 667 0200

Suvelõpukampaania raames 1. oktoobril loositud nädalaauhindade võitjad on selgunud.

Äripäeva aastane tellimus

Peep Kaljuste

Imelise Teaduse tellimus 6 kuuks

Martin Pedak, Nikolai Pitšugov, Ilona Marken-Laisk, Sigmacapital, Estonian Window, Raivo Vilbaste, Katrin Raie, K. V. Clint Büroo, Aivar Rebase, Smart Step.

Imelise Ajaloo tellimus 6 kuuks

Zavood, Pirgit Kasemets, Meditalo, Külvi Kenna, Raimo Rüütel, Rein Selde, Erkki Rähni, Urmas Voll, Karmai, Awerk-Data.

Palju õnne!

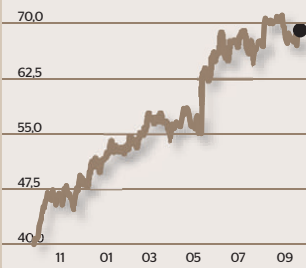
www.aripaev.ee/suvilabi

TÕUSJA

5. oktoobrist on S&P 500 indeksis Sunoco asemel PetSmart.

PetSmart

67,50 USD **+3,06%** ▲

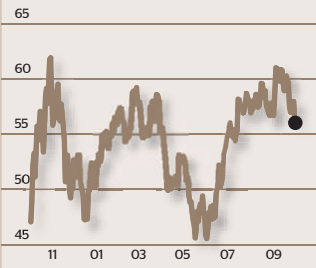


LANGEJA

USA suurima väetisetootja kvartalitulemused ei vastanud ootustele.

Mosaic

56,30 USD **-2,95%** ▼



Portfell

Toomase portfell

aktsiaportfell
seisuga 30.09.2012
eurodes

02.01.2002

63 907,81

2002 2003 2004 2005 2006

Portfelli jagunemine

protsentides

RAHA

46,5

AKTSIAD

53,5

Royal Vopak tõusis esimeseks

	kogus	soetus, €	hind, €
ROYAL VOPAK	300	20,76	54,64
Apple	30	398,30	515,94
Apranga	6000	1,88	1,99
Microsoft	510	15,70	23,02
Southern Copper	404	14,06	26,57
ABB	700	12,45	14,64
Burberry	700	15,61	12,54
KGHM Polska	200	39,53	37,16
Apache	67	43,19	66,88
Cramo	500	8,18	8,10
Olympic EG	2500	1,46	1,49

ALLIKAS: ÄRIPÄEV

ÄRIPÄEV 3. oktoober 2012

toimetaja Romet Kreek, tel 667 0192, e-post romet.kreek@aripaev.ee

Reaaltootlus

Kas investeerides saab inflatsiooni lüüa? Jah, saab!

Perioodi europõhised tootlused ja inflatsioon 31.06.2002-31.08.2012

EESTI INFLATSIOON 50,3%

pensioniiindeksid	nomin. tootlus %	reaaltootlus %
EPI	48,2	-2,1
EPI-00	36,5	-13,9
EPI-25	35,1	-15,2
EPI-50	55,1	4,8
INVESTOR TOOMAS	206,1	155,8

BALTIKUM

Eesti	288,3	238,0
Läti	65,9	15,6
Leedu	315,9	265,6

PÕHJAMAAD

Rootsi	87,1	36,8
Taani	98,6	48,3
Norra	227,1	176,8
Soome	-12,0	-62,3

MUU EUROOPA

Saksamaa	59,1	8,8
Itaalia	-46,2	-96,5
Venemaa	259,2	208,9

ÜLEMEREMAAD

USA (S&P 500)	12,0	-38,3
Brasiilia	460,2	409,9
Hiiina	58,3	8,0
India	272,8	222,5

Investor Toomas on Äripäeva väljamõeldud tegelane, kelle käsutusse anti 2002. aasta alguses investeerimiseks miljon krooni reaalselt raha.

INVESTOR TOOMAS

Ka Eesti inflatsiooniga tasus investeerida.

September nigel

ROMET KREEK
romet.kreek@aripaev.ee



Et ukse ees on šokeeriv elektri hinnatõus, mille mõju võib kanduda üle ka teiste toodete ja teenuste hindadesse, vaatame ajas tagasi - kas investeerimine on olnud Eesti inflatsiooni arvestades mõistlik tegevus.

Statistikaamet tegi oma koduleheküljele mõnusa inflatsioonikalkulaatori, kus värskeim info on selle aasta augusti oma. Kuna II pensionisamba fondid alustasid tegevust juulis 2002, sai võrreldud pensionifondiindeksite, Investor Toomase portfelli ja börside tootlust vahemikus 30.06.2002–31.08.2012.

Tulemus ütleb, et investeerida on tasunud,



Burberryta oleks pilt parem olnud.

kuid aktsiaturgude seas on leidunud ka miinivälju. Positiivne on ka see, et progressiivsetel ehk kuni 50protsendise aktsiate osakaaluga pensionifondidel on tootlus plussis. Veidi enam kui kümne aastaga on suudetud pensionivara 50,3protsendise inflatsiooni kiuste kasvatada 4,8 protsenti.

Kõiki II samba fonde hõlmav EPI indeks on küll inflatsioonist 2,1 protsenti maas, kuid suurt hävingut ostujõu mõttes ei ole toimunud, aga ka suurt rikkust ei ole fondid suutnud pakkuda.

Eesti aktsiaid ostes oleks Toomas rohkem teeninud. Investor Toomase portfell teenis selle ajaga 206,1 protsenti nominaalset ja 155,8 protsenti reaaltootlust.

Saanuks ka paremini, võib öelda tagantjärele tarkusena. Oleks ostnud Tallinna börsil olevaid aktsiaid, oleks kapitali kasvust ja reinvesteeritud dividendide näol löödud inflatsiooni 238

protsendiga! Ei ole paha ega ka kauge ja tundmatu maa. Leedus oleks rohkemgi teeninud (265,6 protsenti).

BRIC-riigid (Brasiilia, Venemaa, India ja Hiina), mille fondidesse ja investeerimishoiustesse on pangad investeerimisnõustajate vahendusel soovitanud raha paigutada, oleks võrdsete osakaalude korral tootnud europaaliselt (ka edaspidi on tootlused europaaliselt) 212,3 protsenti reaaltootlust. Ja tegemist on puhtalt indeksi tõusu põhise tootlusega, arvestamata dividendide. Pensionifondidest läks vist see investeerimisidee mööda.

Kui Soome kõrvale jätta, teenisid Skandinaavia maad päris hästi, arvestades Eesti inflatsiooni. Norra aktsiaturu tõus tõi 176,8 protsenti tootlust, Taani 48,3 protsenti, Rootsi 36,8 protsenti, kuid Soome kaotas meie inflatsiooni arvestades 62,3 protsenti.

Kuid tuleme nüüd tagasi investor Toomase

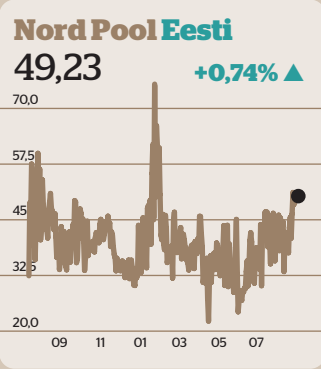
NUMBER

25%

võib järgmisel aastal tõusta Goldman Sachsi aktsia, kui kapitaliturud peaksid loode- tud mahus paranema, leiab finantsajakiri Barron's.

ELEKTER

Elektri hind on aktsiaturgudest tunduvalt püsimatum.



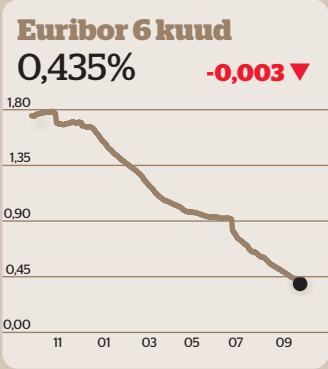
VALUUTA

Euroala kriis kogub tuure, euro langeb.

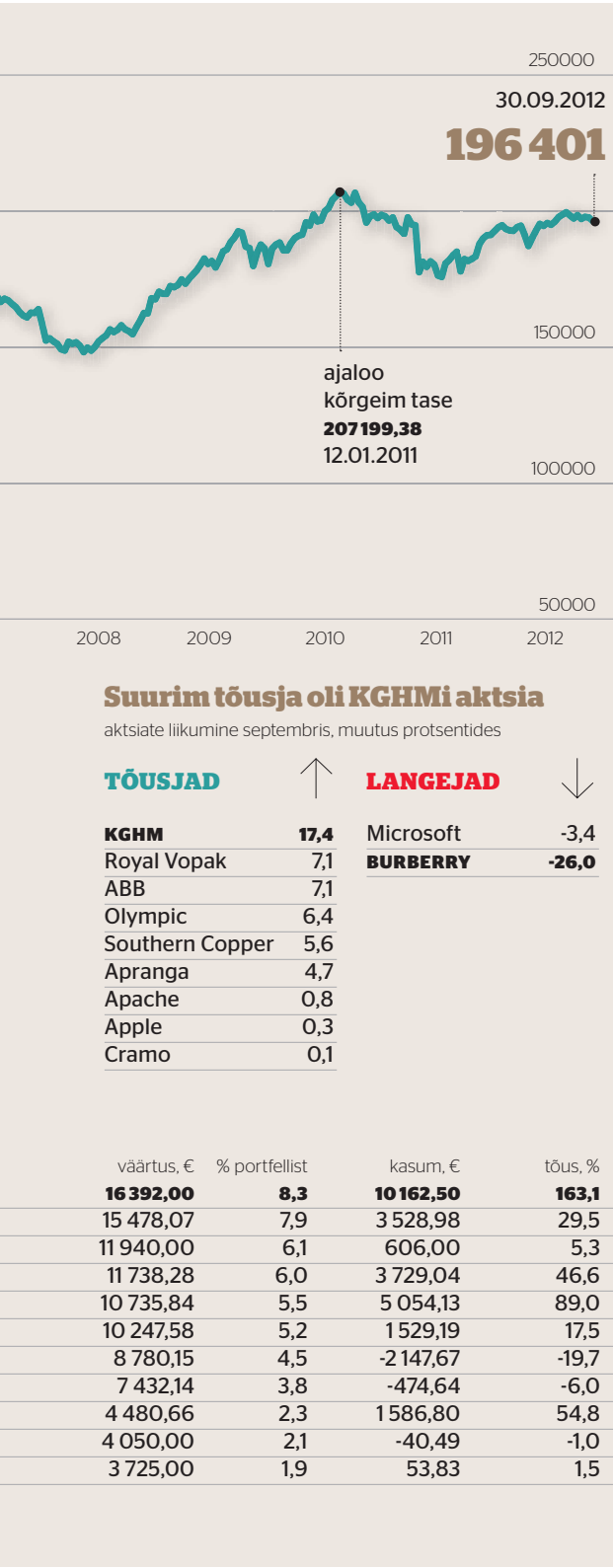


INTRESS

Euroopa Keskpanga baasint- ressimäärade langetamine surub Euribori alla.



17



portfelli ja septembri juurde. September oli negatiivse tulemusega. Portfell närbus 900 euro võrra ehk 0,46 protsenti, 196 401 eurole. Aktsiate osakaal portfellis kõikus 53 ja 54 protsendi vahel. Suure töö tulemuse rikkumisel tegi ära üks investeeering – Briti luksuskaupade tootja Burberry aktsia. Ettevõttelt tulid kehvad uudised. Selgus, et lisaks hiinlaste luksuskaupade ostudele Euroopas on seda turgu vedanud ka Hiinas antavad altkäemaksud ja pistised. Et Hiina majandusaktiivsus jaheneb, määratakse ka otsustajaid vähem ja seetõttu läheb vaja vähem luksuskaupu, mida varem altkäemaksuks kasutati. Burberry aktsia hind kukkus kuu ajaga 26 protsenti. Royal Vopaki aktsia lükkas suurima aktsiapositsiooni kohalt ära Apple'i, mille aktsia tõusis vaevumärgatavalt vaatamata sellele, et kuu sees tehti rekordtase. Valuutakursid liikusid ebasoovitud suunas. Vahel on tore, kui portfellis on ka eurovarasid.

Ä RAHA

Kommerts pankade intressitooted

pank	jooksev hoius %		tähtajaline hoius %									
	keskmiselt kuu jäägiit (10)	kuu püsijäägiit	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	min summa	
Sampo Pank****	0,01	0,01**	0,01	0,10	0,30	0,50	0,50	0,50	Kontakteeruge pangaga		65/300(4)	
Swedbank***	0,10 (7)	-	-	-	0,16	0,41	0,56	0,81	0,81	0,81	190	
Swedbank			0,10	0,15	0,20	0,45	0,60	0,60	0,85	0,85	6000	
Tallinna Äripank		0,05	0,15	0,20	0,40	0,60	0,90	1,20	1,30	-	200	
Tallinna Äripank (3)		0,05	0,35	0,40	0,60	0,85	1,15	1,50	1,60	-	200	
Nordea Pank	0,10		0,15	0,20	0,25	0,55	0,65	0,80	-	-	320	
Citadele Pank	-	-	0,60	-	1,00	1,20	1,40	1,70	1,90	2,10	100	
Versobank	0,05	0,10	0,70	0,80	1,00	1,50	1,80	2,30	2,50	3,00	350	
DNB	0,25 (7)	-	0,50	-	0,70	0,90	1,05	1,20	1,30	1,40	300	
UniCredit Bank	0,10 (9)	-	0,60	0,70	0,75	0,90	1,15	1,40	-	-	300/3000 (9)	
SEB	0,01	0,01	0,05	0,07	0,10	0,25	0,40	0,70	0,95	1,20	100***	
LHV Pank	0,20 (10)		0,70	0,80	0,90	1,20	1,20	1,20	1,80	-	500	
Krediidipank	-	0,01	0,40	0,50	0,60	0,90	1,20	1,50	1,70	1,80	100/200(4)	
BIGBANK		-	0,30	0,35	0,40	0,70	0,60	1,40	1,80	2,30	300-1500	
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,65	0,65	1,45	1,85	2,35	1500-30 000	
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,65	0,65	1,45	1,85	2,35	üle 30 000	

pank	tähtajaline hoius %, USD						
	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
Sampo Pank	0,15	0,25	0,35	0,65	0,70	0,85	
Swedbank	-	-	0,15	0,35	0,55	0,80	250
Swedbank	0,10	0,15	0,20	0,40	0,60	0,80	8400
Tallinna Äripank	0,15	0,25	0,35	0,65	0,80	0,95	200
Citadele Pank	0,40	-	0,80	1,00	1,20	1,40	100
Versobank	0,40	0,45	0,70	1,00	1,30	1,50	500
DNB	0,25	-	0,35	0,60	0,90	1,20	300
UniCredit Bank	0,25	0,30	0,35	0,50	0,70	1,00	300/3000(9)
SEB	0,05	0,05	0,10	0,35	0,55	0,70	200
LHV Pank	0,40	0,50	0,70	0,90	1,10	1,20	700
Krediidipank	0,15	0,20	0,30	0,55	0,70	0,90	100/200 (4)

kursid on päeva jooksul korrigeeritavad * maks 1999 eurot ** juriidiline isik ***avades tähtajalise hoiuse internetipangas, on intressimäär kuni 0,10% kõrgem (3) personaal pang. klientidele (4) kontoris (6) internetipanga tähtajalistele hoiustele (7) päevalõpu kontojärgilt. (9) juriidilisele isikule/ eraisikule (10) LHV Pangal minimaalselt jäägiit **** 2- ja 3aastaste hoiuste intressimäärade tutvumiseks kontakteeruge pangaga

Pankade kontaktandmed

SEB Tornimäe 2, Tallinn, tel 665 5100
SWEDBANK Liivalaia 8, Tallinn, tel (24h) 631 0310, e-post: info@swedbank.ee
TALLINNA ÄRIPANK Vana-Viru 7, Tallinn, tel 668 8088, faks 668 8089
NORDEA PANK Liivalaia 45/47, Tallinn, tel 628 3300, faks 628 3201
e-post: tallinn@nordea.com
SAMPO PANK Narva mnt 11, Tallinn, tel (24h) 680 0800, e-post: info@sampo-pank.ee,
CITADELE PANK Roosikrantsi 2, Tallinn, tel 770 0000, faks 770 0001, e-post: info@citadele.ee
BIGBANK Rütli 23, Tartu, tel 1333, faks 737 7582, e-post: bigbank@bigbank.ee, www.bigbank.ee
VERSOBANK Pärnu mnt 12, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501
e-post: info@dnb.ee, www.dnb.ee
BANK DNB Tartu mnt 10, Tallinn, tel 686 8500, faks 686 8501, e-post: info@dnb.ee, www.dnb.ee
AS UNICREDIT BANK EESTI FILIAAL Liivalaia 13, Tallinn, tel 668 8300, www.unicreditbank.ee, e-post: kliendiinfo@unicreditgroup.ee
LHV PANK Tartu mnt.2, tel. 680 0400, fax 680 0402, e-post: lhv@lvh.ee, www.lvh.ee
EESTI KREDIIDIPANK Narva mnt 4, Tallinn, tel 669 0941, faks 661 6037

Ä BÖRS

Tallinn								02.10
aktsia	sulgemis-hind, EUR	muutus eelm, %	käive, EUR	P/E	ROE	P/B	divid. tootlus	
Arco Vara	2,120	2,91	1 068	-	-13,0%	0,44	0,0%	
Baltika	0,585	-0,85	12 714	-	-41,9%	2,41	0,0%	
Ekspress Grupp	1,030	0,00	149	28,7	2,7%	0,77	0,0%	
Harju Elekter	2,350	0,00	235	11,0	8,4%	0,92	3,0%	
Järvevana	0,487	0,00	0	-	-0,1%	0,58	0,0%	
Merko Ehitus	6,000	-0,50	5 544	-	-4,3%	0,96	0,0%	
Nordecon	1,180	0,85	6 596	-	-8,8%	1,30	0,0%	
Olympic EG	1,500	1,35	86 352	11,6	25,0%	2,91	6,7%	
Premia Foods	0,660	0,00	3 300	593,7	0,1%	0,64	16,7%	
Silvano FG	3,000	-0,99	89 640	11,3	18,1%	2,05	0,0%	
Tallink Grupp	0,687	0,29	47 061	8,6	7,7%	0,66	0,0%	
Tln Kaubamaja	5,680	0,18	20 929	10,5	16,9%	1,77	6,2%	
Tallinna Vesi	8,800	1,15	57 213	9,0	28,2%	2,54	9,5%	
Trigon PD	0,339	0,00	0	-	-75,6%	0,66	0,0%	
Skano Group	1,330	-2,92	6 402	3,0	26,6%	0,79	0,0%	

P/E arvutatud viimase nelja kvartali vahearuande (kui on olemas, siis rahvusvahelise raamatupidamisstandardi (IAS) kohase) konsolideeritud puhaskasumi põhjal

Vilnius							02.10
aktsia	sulgemis-hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus		
Apranga	2,02	-0,49	-	3,4		5,3	
City Service	1,780	-1,11	6,9	1,1		12,9	
Invalda	2,300	-2,54	-	1,1		-	
Linas Agro	0,567	0,00	3,5	1,2		-	
Snaige	0,530	2,12	-	2,1		-	
TEO LT (Telekomas)	0,655	-0,46	11,2	1,8		8,8	

Helsingi						02.10
aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus	
Elisa Comm.	17,48	-0,06	12,9	3,7		7,4
Finnair	2,06	0,49	-	0,4		-
Fortum	14,46	-0,69	9,9	1,4		-
Neste Oil	10,70	2,98	-	1,1		3,3
Nokia	2,14	2,01	-	0,9		9,4
PKC Group	14,40	-0,96	11,3	1,9		4,2
Stockmann	15,12	-0,13	22,2	1,3		3,3
Stora Enso	4,80	-2,16	20,2	0,7		-
UPM Kymmene	8,77	-1,30	23,6	0,6		6,8
YIT	15,19	-0,98	13,9	2,1		4,6

bestsales.ee

Ä VALUUTA

Euroopa Keskpank

EUR/SEK ▲

8,5326

EUR/RUB ▼

40,1600

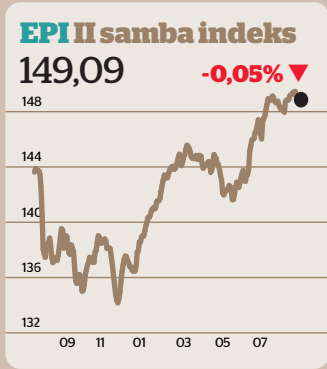
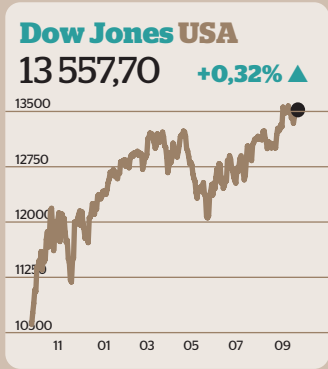
Austraalia dollar	AUD	1,2531	Rumeenia leu	RON	4,5241
Bulgaaria leev	BGN	1,9558	Rootsi kroon	SEK	8,5326
Hiina jüaan	CNY	8,1779	Singapuri dollar	SGD	1,5885
Hongkongi dollar	HKD	10,0266	Suurbritannia nael	GBP	0,8006
India ruupia	INR	67,7470	Sveitsi frank	CHF	1,2102
Jaapani jeen	JPY	101,0200	Taani kroon	DKK	7,4554
Kanada dollar	CAD	1,2693	Tai baat	THB	39,6300
Korea won	KRW	1438,5600	Tšehhi kroon	CZK	25,0600
Leedu lilt	LTL	3,4528	Türgi liir	TRY	2,3170
Läti lilt	LVL	0,6963	Ungari forint	HUF	285,5600
Norra kroon	NOK	7,3730	USA dollar	USD	1,2930
Poola zlot	PLN	4,1031	Venemaa rubla	RUB	40,1600

Ä BÖRSIKAUBAD

Kütused	02.10	Värvilised metallid	01.10
Nafta IPE, bbl	112,05	USD/t	
Nafta NYMEX, bbl	92,62	Alumiinium LME	2099
Mootoribensiin, t	1129,00	Vask LME	8190,5
Diislikütus, t	1040,50	Plii LME	2247,5
Kerge kütteõli, t	980,50	Nikkel LME	18570
Masuut (1% väävel), t	687,00	Tina LME	21800
Maagaas Henry Hub, btu, USD	3,411	Tsink LME	2072
Põllumajandus	02.10	Väärismetallid	02.10
nael = 453,59 g		USD/unts, unts = 31,1035 g	
Kohv NYBOT, USC/nael	182,45	Kuld COMEX	1778,35
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	585,00	Plaatina NYMEX	1681,75
Kakao NYBOT, USD/t	2439,00	Palladium NYMEX	648,30
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	199,75	Hõbe COMEX	34,78
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	468,25		

Allikas: Bloomberg, kella 17 seisuga

18 INVESTOR investeerimisfondid



ÄRIPÄEV 3. oktoober 2012

toimetaja Romet Kreek, tel 667 0192, e-post turud@aripaev.ee
reklaamiosakond, tel 667 0105, e-post reklaam@aripaev.ee

ÄRIPÄEVA KOOLITUS

16. oktoobril

IGAPÄEVAKEELE KASUTAMISE NÄPUNÄITEID

Kuidas kirjutada tekste hästi ja õigesti?

Koolitus annab:

- oskuse tähele panna trükkisõnas ja elektroonilises pressis levinud keelevigu ning sõnastushälbeid
- arusaamise, kuidas tekst ja mõte omavahel haakuvad
- võimaluse ise vigu leida ja parandada
- oskuse ennast täpselt ja hästi väljendada ning vigu vältida
- teadmised, mida saad kohe kasutama hakata.

Koolitus on suunatud kõigile, kes iga päev kirja teel suhtlevad ja vastutavad ettevõttes kirjalike või suuliste tekstide koostamise eest.

Koolitaja on keeleteoimetaja **HELVE HENNOSTE**

Täpsemat kava vaata aadressil www.koolitus.aripaev.ee
Koolituse hind on **199 eurot** (+ km).

Info ja registreerimine telefonil **667 0100**,
e-posti aadressil koolituskeskus@aripaev.ee
või koduleheküljel www.koolitus.aripaev.ee

Äripäev

FONDID

reklaam

Avaron Asset Management

01.10

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Avaron Areneva Euroopa Fond A, EUR	3,16	3,27	3,20	-	17,10	16,44	11,11	-	23 810 111
Avaroni Privaatportfell B, EUR	12,83	12,83	12,83	-	8,98	8,99	19,06	-	4 328 215
Avaron Ida-Euroopa Võlakirjafond A, EUR	10,09	10,09	10,09	-	-	-	-	-	4 359 411

Compensa Life

28.09

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Kasvuportfell, EUR	-	-	1,21	-	11,30	9,00	8,50	0,10	4 819 390
Võlakirjaportfell, EUR	-	-	11,66	-	5,40	7,80	5,40	-	451 015

Kasvuportfelli mahu info on antud seisuga 31.08.2012. Võlakirjaportfelli mahu info on antud seisuga 31.08.2012.

Danske Capital AS

01.10

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Sampo Pension 25, EUR	0,94	0,95	0,95	1,06	7,65	8,26	4,25	1,86	10 298 789
Sampo Pension 50, EUR	1,09	1,10	1,10	1,54	8,46	9,68	4,30	1,22	138 719 274
Sampo Pension Intress, EUR	0,86	0,87	0,87	0,68	6,30	6,52	3,95	3,37	3 127 524
Vabatahtlik Pensionifond Sampo Pension 100 Pluss, EUR	1,35	1,39	1,37	8,09	11,42	14,84	7,74	2,12	2 852 912
Vabatahtlik Pensionifond Sampo Pension Intress Pluss, EUR	0,75	0,76	0,75	2,97	7,15	6,93	3,59	0,00	141 681

Info teiste Danske Capitali ja Danske Invest fondide kohta on avaldatud veebilehel www.danskecapital.ee.

ERGO Funds

01.10

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
ERGO Pensionifond 2P1, EUR	0,90	0,91	0,91	0,01	4,53	4,53	3,86	4,31	8 216 545,30
ERGO Pensionifond 2P2, EUR	1,07	1,08	1,08	1,98	7,90	10,00	4,95	0,05	37 224 035,70
ERGO Pensionifond 2P3, EUR	0,60	0,61	0,61	-	6,27	8,77	-	-	1 257 478,16
ERGO Pensionifond 3P1, EUR	0,82	0,84	0,83	2,14	8,95	12,79	-	-	460 794,47
ERGO Pensionifond 3P2, EUR	0,86	0,87	0,86	2,91	9,89	15,32	-	-	504 976,93
ERGO Pensionifond 3P3, EUR	0,81	0,82	0,81	3,95	8,91	14,71	-	-	522 758,80

LHV Varahaldus

01.10

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Pensionifond L, EUR	1,32	1,33	1,33	2,07	11,09	10,01	6,41	3,09	134 496 027
Pensionifond M, EUR	1,06	1,07	1,07	1,37	9,39	8,45	6,02	5,12	20 713 643
Pensionifond S, EUR	1,15	1,16	1,16	0,81	7,26	6,65	5,57	7,33	31 096 019
Pensionifond XL, EUR	1,11	1,13	1,13	2,26	11,48	10,05	5,76	2,85	32 665 113
Pensionifond XS, EUR	1,06	1,07	1,07	0,74	7,43	6,99	5,94	7,03	7 479 994
Täiendav Pensionifond, EUR	1,23	1,24	1,24	8,13	11,52	10,57	6,38	0,72	4 145 912
LHV Pärsia Lahe Fond A, EUR	8,06	8,14	8,14	13,62	11,34	14,42	5,84	-	-
LHV Pärsia Lahe Fond B, EUR	5,15	5,20	5,20	13,68	11,34	14,40	5,84	-	3 859 234
LHV Maailma Aktsiad Fond A, EUR	7,78	7,86	7,86	15,19	8,24	8,41	0,86	-6,14	-
LHV Maailma Aktsiad Fond B, EUR	4,97	5,02	5,02	15,19	8,23	8,39	0,86	-	1 254 281

Nordea Pensions Estonia

01.10

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Nordea Pensionifond A, EUR	0,90	0,91	0,91	2,28	9,36	13,35	6,04	0	42 845 226,20
Nordea Pensionifond A Pluss, EUR	0,73	0,74	0,74	2,96	10,59	15,65	0	0	4 574 514,61
Nordea Pensionifond B, EUR	0,87	0,88	0,88	1,53	8,59	11,12	5,23	0	9 570 848,16
Nordea Pensionifond C, EUR	0,81	0,81	0,81	0,80	5,53	6,72	3,89	0	1 817 193,15
Nordea Pensionifond Aktsiad 100, EUR	1,06	1,08	1,07	12,47	11,59	20,07	7,92	0	2 746 177,31
Nordea Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,69	0,70	0,70	0,00	6,91	9,08	0	0	425 002,12

Fondivalitsejad

AVARON ASSET MANAGEMENT Narva mnt 5-58, Tallinn 10117, tel 664 4205, faks 664 4201, info@avaron.ee, www.avaron.ee
DANSKE CAPITAL AS Narva mnt 11, Tallinn 15015, tel 675 2295, faks 675 2895, funds@sampopank.ee, www.danskecapital.ee, www.sampopank.ee
ERGO FUNDS AS A. H. Tammsaare tee 47, Tallinn, tel 610 6500, faks 610 6501, funds@ergo.ee, www.ergo.ee
LHV Tartu mnt 2, Tallinn, tel 680 0400, faks 680 0402, info@lhv.ee, www.lhv.ee
AS GA FUND MANAGEMENT Roosikrantsi 11,

Tallinn 10119, tel 680 2680, faks 680 2681, info@gafm.ee, www.gafm.ee
AS GILD PROPERTY ASSET MANAGEMENT Swiss House, Roosikrantsi 11, Tallinn 10119, tel 680 2630, faks 680 2631, info@gildrealestate.com, www.gildrealestate.com
LHV VARAHALDUS AS Tartu mnt 2, Tallinn 10145, tel 680 0400, faks 680 0402, info@lhv.ee, www.lhv.ee
NORDEA PENSIONSESTONIA AS Liivalaia

45/47, Tallinn 10145, tel 710 1250, faks 710 1251, eesti@nordea.com, www.nordea.ee
TRIGON FUNDS Viru väljak 2, Metro Plaza 5. korrus, Tallinn 10111, tel 667 9200, faks 667 9201, fond@trigon.ee, www.trn.ee
AS SEB VARAHALDUS Tornimäe 2, Tallinn 15010, tel 665 6565, faks 665 7122, fondid@seb.ee, www.seb.ee
SWEDBANK INVESTEERIMISFONDID AS Liivalaia 8, Tallinn 15038, tel 631 1606, faks 631 1636, funds@swedbank.ee, www.swedbank.ee/fondid

Maaklerifirmad

COMPENSA LIFE VIENNA INSURANCE GROUP SE Roosikrantsi 11, Tallinn, tel 610 3000, faks 610 3010 info@compensallife.ee, www.compensallife.ee
LHV Tartu mnt 2, Tallinn, tel 680 0400, faks 680 0402

VERSOBANK EESTI Pärnu mnt 12, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501
SAMPO PANK Narva mnt 11, Tallinn, tel 630 2104
SEB ENSKILDA EQUITIES Tornimäe 2, Tallinn, tel 665 6622, faks 665 6802

MANDATUM LIFE INSURANCE BALTIC SE Viru väljak 2, Tallinn, tel 681 2300, info@mandatumlife.ee, www.mandatumlife.ee
SWEDBANK AS Liivalaia 8, Tallinn, tel 631 0310, faks 631 0410



Top 100 Ball

Eesti Edukate Ettevõtete TOP 100 võitjate avalikustamine ja autasustamine

29. novembril Estonia kontserdisaalis
XXI Sajandi Orkester, dirigent **Erki Pehk**

Õhtut juhivad **Teele Viira** ja **Marten Kuningas**

Pilet kahele: 139 eurot (km-ga 166,8 eurot)

Registreerimine:
telefonil 667 0304 või aadressil registreerimine@aripaev.ee
Projektijuht: Karit Jõgi, karit.jogi@aripaev.ee



Äripäev

protsenti kasvas Chrysler Groupi septembrikuine automüük USAs võrreldes eelmise aastaga. Tegu on ligi kaks korda rohkem analüütikute prognoositud 6,3% kasvust.

Martin Püükonen: Arvuti tarkvara äril ei lähe praegu just kõige paremini.

Wedge Partnersi analüütik kommenteeris olukorda, kus internetifirma Google tõusis turuväärtuselt mööda tarkvarahiist Microsoft. Google'i aktsia tõusis esmaspäeval 0,8%, 760,66 dollarini, tehes sellega firma turuväärtuseks 249,5 miljardit dollarit. Microsofti turuväärtus langes samal päeval 247,8 miljardi dollarini.

FONDID reklaam

Mandatum Life01.10									
	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Investeeringute haldusteenus:									
Turvaline, EUR	112,05	111,49	111,49	-	6,08	7,42	-	-	-
Konservatiivne, EUR	109,55	108,47	108,47	-	3,17	4,59	-	-	-
Tasakaalustatud, EUR	108,78	107,18	107,18	-	1,50	2,97	-	-	-
Progressiivne, EUR	103,44	101,41	101,41	-	-0,78	0,99	-	-	-
Agressiivne, EUR	107,66	105,55	105,55	-	-0,28	1,46	-	-	-
Investeeringusportfellid:									
Mandatum Life Fixed Income, EUR	136,81	136,13	136,13	-	6,95	8,45	5,72	-	-
Mandatum Life Global Food, EUR	119,68	117,33	117,33	-	-8,53	-10,73	5,14	-	-
Mandatum Life Emerging Opportunities, EUR	105,61	103,54	103,54	-	6,11	3,01	-	-	-
Mandatum Life Global Equity, EUR	135,52	132,86	132,86	-	2,27	4,35	3,96	-	-
Mandatum Life Europe Equity, EUR	147,57	144,68	144,68	-	6,91	5,93	4,13	-	-

Swedbank Investeeringimisfondid AS01.10									
	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Pensionifond K1, EUR	0,79	0,80	0,80	2,47	5,44	5,99	3,68	1,37	38 931 820,53
Pensionifond K2, EUR	0,86	0,87	0,87	3,54	7,69	8,17	5,00	-0,59	148 135 680,39
Pensionifond K3, EUR	1,00	1,01	1,01	5,61	9,68	12,19	6,63	-1,57	371 584 950,01
Pensionifond K4, EUR	0,73	0,74	0,74	9,22	11,73	17,14			24 236 937,59
Pensionifond V1, EUR	1,14	1,16	1,15	4,04	8,64	10,70	5,67	-1,87	8 402 111,17
Pensionifond V2, EUR	0,88	0,89	0,88	6,85	10,23	13,66	6,79	-4,15	16 479 966,59
Pensionifond V3, EUR	1,01	1,03	1,02	10,87	11,75	17,29	7,05	-7,49	32 872 381,24
Kesk-Aasia Aktsiafond, EUR	4,01	4,11	4,05	22,68	4,87	0,88	1,77	-17,04	6 090 404,97
Ida-Euroopa Aktsiafond, EUR	7,64	7,84	7,72	24,21	26,71	13,72	2,13	-23,28	25 669 116,13
Ida-Euroopa Kinnisvara Af, EUR	3,02	3,10	3,06	23,03	17,29	10,40	-6,99	-28,54	7 347 275,05
Fondifond 100, EUR	9,33	9,56	9,42	14,49	12,69	19,94	7,25	-7,04	61 196 965,60
Fondifond 30, EUR	10,70	10,97	10,81	5,79	9,83	12,27	4,91	-0,81	13 942 097,14
Fondifond 60, EUR	10,14	10,39	10,24	9,40	11,31	15,90	6,31	-3,69	50 871 723,28
Venemaa Aktsiafond, EUR	15,44	15,83	15,60	28,36	19,37	26,38	11,22	-8,72	53 293 799,98

ASSEB Varahaldus01.10									
	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
SEB Energiiline Pf, EUR	0,708	0,715	0,715	2,98	6,71	10,37			7 583 600,06
SEB Konservatiivne Pf, EUR	0,895	0,904	0,904	0,87	4,79	5,82	4,26	4,55	50 773 949,56
SEB Optimaalne Pf, EUR	0,812	0,820	0,820	1,02	3,81	5,35	3,34		11 148 951,46
SEB Progressiivne Pf, EUR	0,934	0,943	0,943	1,69	5,87	7,42	4,04	-2,77	255 289 345,90
SEB Aktiivne Pf, EUR	0,878	0,895	0,887	13,29	10,76	15,60	6,31	-5,54	13 114 985,84
SEB Tasakaalukas Pf, EUR	1,115	1,138	1,127	3,90	5,24	6,38	3,98	-1,58	10 001 621,50
SEB Aktiivne Fondifond A, EUR	6,894	7,033	6,964	11,430	12,040	19,970	7,320	-7,920	3 826 657,00
SEB Dünaamiline Fondifond A, EUR	8,288	8,455	8,371	7,990	10,490	15,860	5,960	-5,540	5 808 368,00
SEB Tasakaalukas Fondifond A, EUR	10,480	10,692	10,586	3,790	9,910	12,280	5,730	0,260	1 052 344,00
SEB Ida-Euroopa Võlakirjafond A, EUR	12,815	12,815	12,815	5,510	16,530	16,760	9,110	4,820	61 781 476,00
SEB Geneerilise Farmaatsia Fond A, EUR	9,334	9,523	9,428	13,110	11,270	14,510	4,930	-2,820	2 483 439,00
SEB Kasufond A, EUR	6,241	6,367	6,304	22,470	20,400	16,490	3,200	-8,070	13 327 349,00
Vahendatavad Fondid *									
SEB Guarantee Fund 80, EUR	98,920	99,415	98,920	3,880	-0,520	-1,310	-3,200	-	33 493 094,80
SEB Corporate Bond Fund, EUR	1,465	1,465	1,465	2,980	9,560	11,400	5,480	4,410	380 230 000,00
SEB Danish Mortgage Bond Fund, EUR	127,653	127,653	127,653	3,100	2,900	5,240	5,630	-	88 900 000,00
SEB High Yield Fund, EUR	124,438	125,682	124,438	3,910	10,950	15,690	-	-	1 802 190 000,00
SEB Short Bond Fund EUR	1,270	1,270	1,270	0,130	-0,220	-0,100	-0,020	-	50 790 000,00
SEB Strategy Balanced Fund	103,180	103,180	103,180	-	3,300	-	-	-	-
SEB Strategy Defensive Fund	104,056	104,056	104,056	-	2,500	-	-	-	131 030 000,00
SEB Strategy Growth Fund	102,416	102,416	102,416	-	2,520	-	-	-	-
SEB Strategy Opportunity Fund	102,089	102,089	102,089	-	2,280	-	-	-	-
SEB Global Chance/Risk Fund, EUR	0,764	0,780	0,772	16,020	11,630	22,330	11,140	-1,790	83 460 000,00
SEB Eastern Europe Fund ex Russia, EUR	2,694	2,748	2,721	20,480	20,980	16,800	4,020	-8,230	119 470 000,00
SEB Eastern Europe Small Cap Fund, EUR	2,513	2,563	2,538	17,320	8,100	1,540	1,450	-10,280	81 170 000,00
SEB Russia Fund, EUR	9,765	9,963	9,864	25,470	14,050	13,890	7,650	-2,570	278 660 000,00
SEB Ethical Europe Fund, EUR	2,172	2,216	2,194	18,590	16,660	22,250	5,080	-6,980	14 570 000,00
SEB Europe Chance/Risk Fund, EUR	1157,748	1181,136	1169,442	18,800	15,800	23,050	5,230	-7,820	14 150 000,00
SEB Europe Fund, EUR	3,196	3,260	3,228	18,380	16,650	23,390	5,940	-6,490	165 830 000,00
SEB Nordic Fund, EUR	6,706	6,842	6,774	22,540	20,880	29,100	8,480	-3,460	67 000 000,00
SEB Nordic Small Cap Fund, EUR	165,892	169,244	167,568	21,470	18,950	26,570	-	-	39 880 000,00
SEB North America Chance/Risk Fund, EUR	3,824	3,902	3,863	17,600	14,850	27,700	14,830	0,760	179 200 000,00
SEB Japan Chance/Risk Fund, EUR	0,371	0,379	0,375	21,520	-3,230	-3,970	-0,290	-8,940	26 420 000,00
SEB Asia ex. Japan Fund, EUR	6,754	6,890	6,822	18,860	14,140	25,920	12,510	0,770	170 510 000,00
SEB Asia Small Caps ex. Japan Fund, EUR	3,315	3,381	3,348	17,940	23,740	33,150	8,710	-3,510	57 500 000,00
SEB Concept Biotechnology, EUR	46,184	46,646	46,184	20,330	27,900	46,520	-	-	100 690 000,00
SEB Medical Fund, EUR	3,251	3,317	3,284	11,310	15,170	25,080	16,180	4,220	23 570 000,00
SEB Asset Selection Fund, EUR	13,486	13,758	13,622	9,950	-5,400	-5,970	-0,920	-	1 309 070 000,00
SEB Key Select, EUR	9,662	9,710	9,662	3,150	0,360	-0,980	-2,270	-	93 300 000,00
SEB Listed Private Equity Fund, EUR	156,819	159,987	158,403	20,170	22,440	24,580	-	-	185 650 000,00

* Vahendatavate fondide tagasisvõtmis- ja väljalaskemhindu saab vaadata www.seb.ee/fondikursid. Fondide mahud on seisuga 30.06.2012.

Trigon Funds01.10									
	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Arenevate Turgude Agrisektori Fond, EUR	85,93	88,56	87,68	29,31	-9,09	-11,18	-13,73		2 136 332
Balkani Fond, EUR	12,22	12,66	12,41	29,53	32,29	7,89	0,75	-17,48	6 801 912
Arenevate Turgude Finantssektori Fond, EUR	161,46	166,41	164,76	23,47	17,67	15,70	3,14		4 175 320
Uus Euroopa Kasufond, EUR	11,90	12,33	12,09	28,30	11,73	8,14	-4,78	-17,65	1 757 306
Uus Euroopa Väärtusfond, EUR	19,61	20,31	19,91	17,92	20,91	23,88	11,07	-8,15	15 967 529
Venemaa Top Picks Fond, EUR	20,57	21,30	20,88	35,56	10,48	19,54	16,19	-4,08	9 859 333

Käsiraamat valmib koostöös advokaadibürooga



www.tarkgruntesutkiene.com



Tööõigus
Näidised ja kommentaarid

Uus töölepingu seadus
koos kommentaaridega

Autorid:

Toomas Taube (advokaadibüroo Tark Grunte Sutkiene vandeadvokaat ja partner, käsiraamatu peatoimetaja),
Piret Luiga, Alo Noormets, Andres Siigur, Gea Lepik,
Aidi Kallavus, Jaanika Ots, Kerstin Pilt, Risto Hübner,
Kaia Läänemets ja Andreas Veeret

kasiraamat.aripaev.ee/toooigus



info ja tellimine: 662 0100





Jim O'Neill: Me oleme varajases faasis, kus Hiina liigub kvantiteedi asemel kvaliteedi poole ning võitjad ja kaotajad on kindlasti väga erinevad.

Tunnustatud ökonomisti ja Goldman Sachs Asset Managementi esimehe sõnul on Hiinast saamas majandus, kus kasv tuleneb innovatsioonist ja töötajate leidlikkusest. Ekspordist juhitud tööstuslik majanduskasv on ajale jalgu jäänud.

670,61

+0,31% ▲

perioodi kõrgeim 686,20
perioodi madalaim 513,18

TÕUSJAD



HKScan

3,66 EUR

+4,27%

Neste Oil

10,68 EUR

+2,79%

France Telecom

9,54 EUR

+2,57%

AMD

3,36 USD

+2,49%

Ruukki

0,47 EUR

+2,17%

RIM

8,03 USD

+2,17%



Hispaania peaminister Mariano Rajoy lükkas ümber Euroopa börsi räsitud kahtlused Hispaania abiküsimise teemal ning turud läksid tõusuteed.

Turg ootab Hispaania abi küsimist sel kuul

Analüütikute ja ökonomistide prognooside kohaselt saab oktoobrist kuu, kus Hispaania palub lõpuks rahvusvahelistelt laenuandjatelt abi. Turud on selle sündmuse asetleidmise juba faktina vastu võtnud.

Debatt turgudel paistab olevat täielikult üle läinud küsimuselt, kas Hispaania vajab abi, küsimusele, millal ta seda vajab. Kõigest kaks kuud tagasi ütles Goldman Sachs Asset Managementi juht ja maailma üks enim kuulatav ökonomist Jim O'Neill, et Hispaania ei pruugi üldse täieliku päästepaketti vajada.

Sellest peale on aga aeg kiiresti edasi kerinud ning Hispaania koos eurotsooniga on pannud mitmeid tunnustatud analüütikuid ja ökonomiste prognoose muutma ja ütlema, et abipalve tuleb juba sel kuul.

"Päästepakett on nüüdseks ainuke puudu olev tükk selles pusles," kommenteeris Lloyd'si analüütik CNBC-le.

Hispaania on juba avalikustanud kärpeplaanidest punnil eelarve, hinnanud pankade elujõulisust auditiga ning lubanud, et palub abi nende pankade jaoks Euroopa Keskpangalt.

Turg suhtub sellesse kui fakti. Teiste seas on HSBC analüütikud väljendanud seisukohta, et oktoobris tuleb Hispaaniale lõpuks mõru pill alla neelata, millega riik kvalifitseeruks Euroopa Keskpanga võlakirjaprogrammile OMT.

"Kuigi Hispaania pehme päästmise ootus rahustas turge, siis reaalmajandus on jätkuvalt langetatud," kirjutasid panga analüütikud. "See tähendab vaid seda, et järgmisel aastal on veelgi rohkem valu tulemas."

Oktoobris toimub mitmeid olulisi kohtumisi, kus Hispaania probleemid on päevakorras ja kus võidakse teatada lõplikult päästepaketi hädavajalikkusest. Esmalt kohtuvad euroala rahandusministrid 8. oktoobril, kuid tõenäolisemalt langetatakse mingisugune otsus 18.–19. oktoobril Euroopa Ülemkogul.

"Vahet pole, kas Hispaania küsib abi sel, järgmisel või ülejäämisel nädalal, tähtis on hoopis see, et turg juba ootab abi küsimist," ütles Rabobanki valuutastrateeg Jane Foley.

FREDY-EDWIN ESSE
fredy-edwin.esse@aripaev.ee



Vahet pole, kas Hispaania küsib abi sel, järgmisel või ülejäämisel nädalal, tähtis on hoopis see, et turg juba ootab abi küsimist.

ANALÜÜS

Credit Suisse soovib USA panku osta

Credit Suisse teavitas kliente, et soovib eilsest alates USA suurpankade aktsiaid osta. Varem soovitati aktsiaid hoida.

Panga analüütikute sõnul üllatavad positiivselt kaks põhitegurit – laenukasv ja varade kvaliteet, vahendas MarketWatch. Credit Suisse eelistab Ühendriikide panku Euroopa omadele.

Muude põhjuste seas toovad analüütikud välja, et erinevalt Euroopa konkurentidest on USA pangad võimenduse täiesti maha võtnud. Lisaks mängivad USA pankade kasuks fundamentaalselt korras USA erasektori majandus ja ettevõtete heal järjel bilansid ning märgid viitavad, et USA peamised majandusindikaatorid on paranemas.

Suurimad müügikasvud saavutati Leedus (+23%), Lätis (+19%) ja Eestis (+13%). Kasvu näitas ka Ukraina (5%), samas kui jaemüük vähenes Venemaal (-1%).

Credit Suisse toob riskiteguritena eraldi välja valuutsioonide tasemed ning võimalikud provisjonid.

Teiste hulgas on pank andnud Wells Fargole neutraalse soovitus, samas soovib osta JPMorgan Chase'i ja Huntington Bancsharesi aktsiaid.

PROGNOOS

Swedbank: Tallinna börs teeb rekordväikese käibe

Sarnaselt mullusega lõpeb tänavune aasta Tallinna börsile ilmselt rekordmadala käibega, prognoosib Swedbanki Baltikumi aktsiate vahenduse üksuse juht Andres Suimets.

Nõrga käibe taga on üldine passiivsus, investorite hirm riske võtta ning Baltimaade vähene atraktiivsus langevate käivate taustal, rääkis ta ERRi uudisteportaalile.

Ta lisas, et käibed on väikesed nii mujal Euroopas kui ka teistel suurematel börsidel ning regulatiivne keskkond, eriti Euroopas, ei soosi nii pea selle trendi muutumist. Tallinna börsi eelmise aasta käive oli 187 miljonit eurot ning esimest korda börsi 17aastases ajaloos jäi see number alla 200 miljoni taseme.

LANGEJAD



Stonesoft

1,34 EUR

-16,25%

SAF Tehnika

1,59 LVL

-3,64%

Kemira

10,69 EUR

-3,17%

RBS

258,80 GBp

-2,85%

Erste Group

17,19 EUR

-2,74%

Ramirent

6,19 EUR

-2,67%

2009. aastal sai USAs töötuabiraha ligi 2400 inimest, kes kuulusid üle miljoni dollari aastas teenivasse leibkonda.

ÄRIPÄEVA KOOLITUS

MÜÜGI-PSÜHHOLOOGIA

31. oktoobril

Kuidas klientidele õigesti läheneda?

Täpsem kava aadressil www.koolitus.aripaev.ee

Koolituse hind on 279 eurot (+ km). Info ja registreerimine telefonil **667 0100**, elektronposti aadressil koolituskeskus@aripaev.ee või koduleheküljel www.koolitus.aripaev.ee



Koolitus annab:

- arusaamise klientide ostulooigikast/psühholoogiast;
- oskuse määrata klienditüüpe;
- ülevaate levinud vigadest, mille tõttu kliente kaotatakse;
- oskuse vastata kliendi ootustele;
- võime rakendada müügitöös enda täit potentsiaali.

Koolitaja on **AIRA TAMMEMÄE**

ÄRIPÄEVA KOOLITUS

18. oktoobril

TULEMUSTASUSTAMISE UUED SUUNAD

Kuidas lisatasud tõhusalt tööle saada?

Koolitaja on **ELAR KILLUMETS**

Täpsem kava aadressil www.koolitus.aripaev.ee

Koolituse hind on 299 eurot (+ km). Info ja registreerimine telefonil **667 0100**, elektronposti aadressil koolituskeskus@aripaev.ee või koduleheküljel www.koolitus.aripaev.ee

